Novi dni

ЦІНА: 40 центів

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XI СІЧЕНЬ — 1960 — JANUARY Ч. 120

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Гарасевич А. — Народився Христос! 1
Ткаченко В. — Ти завітав... 1
Первомайский Л. — Глибоку осінь 1
Дімаров А. — Жінка з дитиною 2
Вишня О. — Мисливство 11
Вишня О. — Колись і тепер 11
Ворскло В. — Перший сніг 13
Дербуш М. — Вчора..., поезія 13
Тарнавський О. — Нечесна метода більшовицької беатифікації 15
Стельмах М. — Звелися ріки 19
Костенко Л. — Перші кроки 19
Чапленко В. — Про одну форму давального відмінку 20
Приходько Н. — Стрівся хлопець із бідою 21
М'ястківський А. — Зацвіли заграви 22
Химич М. — Нікопольський манганорудний басейн 25

Ілюстрації. Листування. Нотатки.

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Свящ. А. Тетеренко, Ту Гіллс, Канада 5
Передерій Ніла, Монтреаль, Канада 4
Гуртовенко І., Торонто, Канада 4
Свящ. М. Гоменко, Летбрідж, Канада 2
Дворцовий В., Канлей Вейл, Австралія 2
Ричок Р., Неварк, США 1
Лімонченко Е., Детройт, США 1
Лукіянович Ф., Філаделфія, США 1
Федоренко Ф., Детройт, США 1
Волан Я., Монтреаль, Канада 1
Шпук Ганна, Торонто, Канада 1
Стрілецька Марта, Монтреаль, Канада 1
Макуха Анна, Бофало, США 1
Щербак М., Ньюарк, США 1
Бондар Т., Чікаго, США 1
Гай-Головко Ол., Вінніпег, Канада 1
Худяк Л., Детройт, США 1
Степаненко М., Нью Брунсвік, США 1
Н. Н. Торонто, Канада 1
Ширей Ганна, Ріго Парк, США 1
Іскрижицька Є., Маямі, США 1
Макуха Анна, Боффало, США 1
Підлісний Микола, Торонто, Канада 1
Романенко Григорій, Торонто. Канада 1
Драч Віра, Трентон, США 1

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛІВ ЖЕРТВУВАЛИ

Тищук П., Гвелф, Онт., Канада 5.00
Макуха Анна, Бофало, США 5.00
Опанащук П., Бофало, США 5.00
Головко Юрій, Торонто, Канада 5.00
Бондар Тимофій, Чікаго, США 4.00
Коваль Ол., Сиракюзи, США 4.00
Віктор А. (Англія) через Б. Андрі 3.50
Н. Н., Торонто, Канада 3.00
Головін В., Вінніпег, Канада 3.00
Рибалка Костянтин, Бруклин, США 2.00
Гуртовенко І., Торонто, Канада 2.00
Драч Віра. Трентон, США 2.00
Лобач В., Торонто, Канада 1.50
Гончарук В., Кіченер, Онт., Канада 1.50
Шпук Ганна, Торонто, Канада 1.50
Радкевич Оксана, Торонто, Канада 1.50
Стрювер А., Торонто, Канада 1.50
Пелих Д., Едмонтон, Канада 1.50
Корсунський О., Міннеаполіс, США 1.00
Дончук З., Філаделфія, США 1.00
Миколаєнко Ол., Міннеаполіс, США 1.00
Стрілецька Марта, Монтреаль, Канада 1.00
Заець П., Торонто, Канада 0.50
Сенчук А., Фоам Лейк, Саск. Канада 0.50
о. прот. О. Потульницький, Сиракюз, США 0.50

Сердечно дякуємо всім за допомогу!

Редакція

"НОВІ ДНІ"

Універсальний ілюстрований місячник.

Видає в-во "Нові Дні", редактор П. Волиняк.

Умови передплати:

Канада — річна: $ 3.50, піврічна $ 2.00
США — річна: $ 4.00, — піврічна: $ 2.50 амер.
Зміна адреси: 10 центів (можна канадійськими поштовими марками, чи амер. грішми).
Замовлення і гроші слати на адресу:
NOWI DNI, Box 452, Term. "A"
Toronto, Ontario, Canada.

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Англії:
A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London, W. 11, England
Передплата: річна — 1 з половиною фунта.

В Австралії:
S. Krywolap, Box 1586 M, G. P. O. Adelaide, South Australia
Передплата: річна — 1 з половиною фунта.

В Аргентині:
"Peremoha", 25 de Mayo 479 (26),
Buenos Aires, Argentina
Передплата: річна 25 пезів, піврічна 15 пезів

NOWI DNI, a Ukrainian Monthly.
Editor: Petro Wolyniak.
Address:
187 Yrmouth Rd., Toronto 4, Ont., Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ КНИЖКИ

А. Любченко — Щоденник. Ч. І 0.80
В. Стефаник — Вибране 0.35
П. Горотак — Дияболічні параболи 0.40
В. Чапленко — У нетрях Копет-Дагу 0.50
М. Івченко — Напоєні дні 0.30
А. Кащенко — Під Корсунем 0.60
П. Карпенко-Криниця — Підняті вітрила 0.40
Б. Олександрів — Мої дні 0.35
М. Гоголь — Сорочинський ярмарок 0.30
П. Волиняк — Земля кличе 0.25
П. Волиняк — Під Кизгуртом 0.20
О. Стороженко — Оповідання 0.35

Замовлення й гроші слати:
NOWI DNI
187 Yarmouth Rd., Toronto 4, Ontario.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

Printed by KIEV PRINTERS, 686 Richmond St. W., Toronto, Ont., Canada

Андрій ГАРАСЕВИЧ

Народився Христос!

В заворожену даль відлітають окрилені тіні,
клуби хмар голубих протинають проміння зорі.
В вифлеємському хліву, на пахучім, розстеленім сіні
народився Христос.
Каганець вже давно догорів,
але ясність сліпуча зникала потомлені вії —
і негайно побачили смертно-бліді пастирі,
наче б з ясел оцих, наче б з теплих обіймів Марії
тихо сходило сонце.
Високо-високо вгорі
розпливалася стеля, крутилася в білому димі,
розступалися хмари, відкрили лунку височінь
і з розкритого неба прибули струнні херувими,
щоб зложити Йому свій доземний, свій низький поклін.
Відчиняються двері — вривається вітер і простір,
відчиняються двері — пурпура, пурпура горить!
Із далеких країн тріє царі — три вітані гості
приплакають у порох, складають коштовні дари,
присягають на вірність...
І блідо всміхається мати,
пестить Сина свого і леліє замріяні сни,
А під схилом Голготи регочуть, готують
Розп'яття, і горлають: "Розпни!"

ТИ ЗАВІТАВ...

Ти завітав до мого дому нині
І пісня залетіла на вітрах.
Дивлюсь, вдивляюсь в очі соколині
І потопаю вся в твоїх очах.

На повен голос хочеться співати,
Щоб вилить в слово хвилювання все.
Які безмірні почуття крилаті
Мені ця зустріч у житті несе.

Ловлю я усміхи твої привітні,
Сама всміхаюсь — добре так мені.
І серцю легко, серце ніби квітне,
І де поділись роздуми сумні.

О, нащо розставання, нащо болі?
Віщує щастя часу бистрина,
Хай радість ця не розстає ніколи,
Хай нас навік поєднує вона.

Валентина Ткаченко

ГЛИБОКУ СИНЬ...

Глибоку синь озер осінніх,
Берези й клени у вогні
І даль небес холодних, синіх
Дарує знов життя мені.
То де ж ти, щастя, щоб зо мною,
В даль виряджаючи літа,
Цією радістю земною
Втолити очі та уста.
Все може збутися, все може
Забутися і одцвісти,
Осіннє листя дивно схоже
На давні вижовклі листи.
В останній раз перегорнути
Повчальну повість яворів
І подихом одним зітхнути
З огнем берез, що нас зігрів.
Хоч не спроможний він спалити
Нового щастя і чуття.
Поет не може не любити,
Не може жити без життя.

Л. Первомайський

УСІХ НАШИХ СПІВРОБІТНИКІВ І ЧИТАЧІВ ВІТАЄМО ІЗ СВЯТОМ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І БАЖАЄМО НАЙКРАЩИХ УСПІХІВ У НОВОМУ РОЦІ!

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

СЛАВМО ЙОГО!

Редакція

Анатолій ДІМАРОВ

Жінка з дитиною

Людина я скромна і цілком задоволена своїм місцем у житті. Моя така філософія: щастя кожної людини залежить від неї самої. Звичайний рахівник може мати не менше задоволення від своєї роботи, ніж, скажімо, заслужений артист чи славетний учений. Кожному своє місце на землі, і кожне місце посвоєму хороше.

Тож на службі я цілком віддаюся роботі, а після неї найбільше люблю спокій. Аби мене ніхто не чіпав, ніхто до мене не ліз, щоб я міг відпочити із книжкою, посидіти на березі річки з вудочками. Може тому мене називають черствою людиною, а наші дівчата заявляють, що я народився без серця, тільки від цього мені ні холодно, ані жарко. Коли я відмовляюся від товариського вечора чи культпоходу в театр, де неодмінно треба прислуговувати якійсь своїй співробітниці, у нас уже ніхто не дивується. Я серйозна людина і вважаю за краще посидіти вечір за книжкою, ніж вичовгувати підошви в танку чи зітхати бозна-чого навпроти місяця.

Отже, як бачите, мені вже тридцять п'ять років, і завдяки оцій своїй лінії в житті я не знаю, що таке лікарі і що таке нерви чи біль голови, і ніколи не хвилювався до останнього часу. До останнього, повторюю, бо чотири місяці тому зі мною сталася подія, після якої все звичне життя моє пішло шкереберть.

Це було рівно чотири місяці тому, о дев'ятій вечора. Я вийшов у парк, щоб подихати свіжим повітрям. Лягаю я спати рівно о пів на одинадцяту і ще не було випадку, щоб запізнився у ліжко. У парку була лавочка, на якій я звик сидіти, бо стояла вона в кінці безлюдної алеї, де ніхто мені не заважав трохи помріяти. Про що саме, не має значення. То ж можете уявити моє здивування й досаду, коли того вечора я побачив, що лавочка зайнята: там сиділа жінка.

Я змушений був сісти на іншій, навпроти, але це вже не був відпочинок. Відчував себе, як людина, що зодягнула б, замість зручного й звичного, костюм з чужого плеча і взула б такі ж черевики. До того ж, я звик проводжати сонце на заході, а тепер воно було у мене за спиною.

Лише надія, що жінка скоро піде, заважала мені звестися і попростувати додому. Я сердито поглядав на неї, та вона, здається, зовсім на те не зважала.

До того ж, вона була не сама. Те, що я спершу прийняв за довгастий пакунок, виявилося немовлям, бо воно незабаром запищало й жінка почала розгортати його, схилившись та тихо промовляючи.

Потім вона розстібнула блюзочку й нахилилася над дитиною. Немовля одразу ж замовкло, але це не поліпшило мого настрою, бо саме заходило сонце й кидало червоне проміння на лавку, де мав би сидіти я.

Коли я вже збирався піти собі геть, жінка кінчила годувати дитину. Швидко застібнула блюзочку, а потім підняла догори руки, поправляючи хустку. Зробила те досить невправно, бо хустина сповзла на плечі, а на землю упав гребінець. Схопившись однією рукою за коси, а другою притримуючи дитину, вона нахилилася, дивлячись собі під ноги. І хоч гребінець лежав просто перед нею, вона його не бачила.

І тоді я зробив свою першу помилку. Адже вона все одно знайшла б гребінець, так навіщо ж мені було кидатись їй на допомогу! В усьому винна моя натура, бо я люблю порядок, щоб кожна річ трималася свого місця, а не валялася де попало.

— Дякую, — сказала жінка, коли я мовчки простягнув їй гребінець.

Жінка подивилася мені просто в обличчя (чого я терпіти не можу!), і я відразу відвів очі. Однак устиг помітити, що вона дуже молода, і, коли б не дитина, я нізащо не повірив би, що їй більше сімнадцяти років. Може, це й спричинило мою другу помилку, бо замість того, щоб піти собі геть, я запитав:

— Ви що тут робите?

Запитання прозвучало досить грубо, але вона, здається, не образилась. Поправляючи косу, трохи помовчала, а потім тихо відповіла:

— Шукаю свого чоловіка.

Вбийте мене, але я найменше сподівався почути отаку відповідь!

— Гм... І давно ви його отак шукаєте? — глузливо запитав я.

— З самого ранку.

Голос її лунав втомлено і якось аж байдуже.

— Він що, призначив вам тут побачення?

— Ні... Я сіла, щоб погодувати дитину.

— А чому ж ви потім не пішли до нього?

— Бо я не знаю, де він живе.

Ху-ху! Я кляв себе за те, що розпочав цю розмову, але відчував, що не міг отак просто обірвати її і піти собі геть.

Коли б я промовчав і після цього, усе б скінчилося інакше, я пішов би додому і ліг спати рівно о пів на одинадцяту. Але я не стримався і запитав роздратовано:

— Що ж ви збираєтесь робити далі? Не думаєте ж ночувати на оцій лавці?

Жінка подивилася на лавку з таким виглядом, наче зважувала про себе, чи придатна вона замінити ліжко. Потім відповіла:

— Не знаю.

Я мало не плюнув з досади. Відчував, що тепер не зможу спокійно заснути, коли знатиму, що вона

залишиться отут. Я люблю порядок у житті, а який же це порядок, коли людина, замість того, щоб спати у себе в ліжку, лягає на лавці.

— Чому ви не влаштувалися в готелі?

— Я не знаю, де він.

От вам приклад жіночої логіки! Вона не знає, де готель, у неї немає язика, щоб запитати!

Стримуючи роздратування, я швидко прикинув про себе. До готелю іти десять хвилин. П'ять хвилин на те, щоби влаштувати її. П'ятнадцять — щоб повернутися додому. Отже, я встигну лягти о пів на одинадцяту.

— Вставайте! — сказав я їй різко. — Вставайте, я проведу вас до готелю.

Жінка покірно звелася. Коли стала поруч зі мною, то ще більше скидалася на дівчину-підлітка. Голова її ледь сягала мого плеча.

— Де ваші речі?

Вона якось дивно поглянула на мене, потім відповіла:

— Залишила на вокзалі.

Вона йшла поруч, час від часу нахиляючись до дитини, яка вже міцно спала.

На дверях нашого єдиного готелю висів папірець: "Вільних місць немає". Але я відчинив двері: для жінки з дитиною у них повинно знайтися місце!

Біля адміністратора стояла група людей. Вони перечалися, щось доводили, вимахуючи папірцями. Адміністратор, немолодий, лисий, давно неголений і, мабуть, невмиваний, байдуже відповів:

— Нічого не можу зробити: вільних місць немає.

Він, певне, вже звик до того, що командировочні в таких випадках сердяться, лаються і вимахують папірцями. Все це справляло на нього таке ж враження, якби навколо дзижчали мухи. Хай собі дзижчать, тільки не сідають на лисину.

Я протиснувся до віконця, тихо покликав:

— Товаришу адміністраторе.

— Вільних місць немає, — навіть не глянувши на мене, відповів він.

— Я не командировочний.

Остання фраза викликала в нього якусь цікавість.

— Вам що?

— Вийдіть на хвилинку сюди.

Адміністратор одразу ж звівся і вийшов із скляної будки, а командировочні повернулись до мене.

— Товаришу адміністраторе, — підвів я його до жінки, — ось жінка. Жінка з дитиною. Їй ніде сьогодні спати.

Я, мабуть, трохи хвилювався, хоч, повірте, мені найдужісінько було, що станеться потім з цією незрозумною істотою. Я просто хотів швидше спекатись її і піти додому.

— Місць немає, — байдуже мовив адміністратор.

— Але ж це жінка! Жінка з дитиною!

Тоді в адміністратора стало таке обличчя, наче він ось-ось розплачеться.

— Голубчику мій, зрозумійте, все зайнято! Все! — провів він ребром долоні по горлу. — На ліжках, диванах і навіть на кріслах... Навіть до себе пустив сьогодні двох!

Коли б він відповів мені офіціяльним сухим тоном, я б наполягав далі, може, навіть попрохав би книгу скарг. Але тут я зрозумів, що він справді нічого не може зробити. Навіть для жінки з дитиною.

— А ви візьміть її до себе додому, — єхидно порадив один з командировочних. — Візьміть, коли ви такий добрий.

Я стримався, хоч мені й хотілося дати йому ляпаса. Я просто повернувся і сказав жінці, що мовчки гойдала дитину:

— Ходімо зі мною.

Ми йшли темною вулицею, і я з досадою думав, що вже скоро одинадцята, що сьогодні порушився весь ритм мого життя. І з кожним кроком наростала в мені неприязнь до жінки, яка так легковажно, навіть не дізнавшись про адресу свого чоловіка, приїхала до міста.

— Як же ви так, без адреси?

— Я писала йому до запитання.

— Але ж ви повідомили про свій намір приїхати сюди?

— Так...

— Ну, й що?

— Він не відповів... Я не могла більше чекати...

Мені залишилося дивуватись її, м'яко кажучи, нерозважливості. Приїхати з немовлям на руках у незнайоме місто, не знаючи адреси!..

— А ви зверталися в адресне бюро?

— В адресне?

Запитала так, що я відразу зрозумів: вона навіть не знала, що є таке бюро. Як же вона сподівалася знайти свого чоловіка серед тисяч людей?

— Слухайте, ви, може, не знаєте, як його звати, вашого чоловіка?

— Знаю.

— Ви з ним зареєстровані?

Вона довго йшла мовчки. Потім ледь чутно відповіла:

— Ні...

Тепер мені все ясно. Звичайна собі історія, яка починається дуже романтично, а закінчується ось отакою поїздкою. Чи не назвався отой її неофіційний чоловік якимось вигаданим прізвищем. Ні, більше ніколи не підходитиму до незнайомих жінок! Хай собі сидять, скільки їм заманеться!

Живу я у великому будинку на третьому поверсі. Маю кімнату й кухню, і дуже гордий з того, що до тридцяти п'яти років утримався від спокуси одруження. Була не одна спроба накинути на мене зашморг — отак непомітно, ласкаво, та я уникнув небезпеки і досягнув того віку, коли, як кажуть люди, уже й сам чорт не оженить. Отже, я був упевнений, що вже й сам рогатий сват одступився від мене, і тішив себе думкою пливти через житейське море, як той моряк, — не пускаючи жінки на корабель.

То ж квартира моя була взірцем для неодружених: тут було все, що потрібно мужчині, і нічого — для жінки.

З цього й почалося.

— Чого воно у вас так кричить? — роздратовано запитав я у жінки, що сиділа на моєму єдиному стільці. — Скажіть, хай замовкне!

Але мале бісеня кричало, незважаючи на всі

агукання та погойдування. Верещало так, наче хотіло вижити мене з кімнати. Я подумав про своїх сусідів, про стіни, що мали властивість пропускати всі звуки, і ще дужче знервувався:

— Слухайте, та не можна ж так кричати!

— Воно звикло щовечора купатись, — відповіла тоді жінка. Звела на мене очі, повні сліз, і я злякався: ану ж і вона почне плакати! — Коли б у вас була посудина і трохи теплої води...

Я метнувся на кухню. Радий був зібрати весь свій посуд, гріти воду до ранку, аби воно лише перестало галасувати. Що скажуть сусіди!..

Дістав великий емальований таз, що над ним обливався щоранку холодною водою, поставив на газову плитку, а потім увімкнув радіо. Увімкнув на повну потужність, аж шибки забряжчали. Хай краще сусіди скаржаться на мене за зловживання радіоприймачем, ніж слухають, як репетує оце немовля.

Невже і я був колись отаким?

Ніколи!..

Нарешті вода нагрілася. Жінка скинула старенький жакетик і залишилася в білій блюзочці з короткими рукавами. Мені знову впала в очі її молодість. Навіть материнство не зробило її старшою, солідніщою, і вона була все тим же дівчам, з гостренькими ліктями, з худенькою шиєю, з великими, по-дитячому чистими очима.

— Скільки вам років? — не витримав я.

Вона повернулась до мене, відгортаючи мокрою рукою пасмо золотавого волосся, що упало на очі. Вона саме розбавляла воду, доливаючи холодної, і дитина відразу ж замовкла, щойно захлюпотіла вода.

— Вісімнадцять.

Стояла й дивилася на мене, наче очікувала наступного мого запитання. І навіть обличчя її було по-дитячому худе з загостреним підборіддям, з припухлими свіжими вустами.

І вже має дитину!..

Я відвернувся, вдаючи, що хочу погасити газ. Відвернувся, аби не виказати ворожого до неї почуття, якоїсь навіть образи, що гостро ворухнулася в мені. Так, наче оця незнайома жінка була моєю дівчиною, а потім зрадила мене.

— Що ви робите!

Ні, вона таки нестерпна. Стоїть і витирає дитину пелюшкою. Ще б узяла носову хустину!

Йду до кімнати і виношу їй чистого рушника.

— Можна, я віперу пелюшки? — несміливо запитує вона, зводячи на мене чисті свої очі.

— Здається, про це не варт і запитувати! — роздратовано відповідаю. — Періть собі.

І вийшов із кухні.

Я довго ходив у кімнаті, з кутка в куток. Чув, як плюскотіла жінка водою, як струшувала, розвішуючи, пелюшки, як щось промовляла до дитини — у такі хвилини голос її ставав ніжно-грудний, — і я вдесяте обзивав себе дурнем. За те, що підійшов до неї у парку, що повів у готель, а потім і додому. Адже мені байдужісінько, що потім сказали б про мене оті люди в готелі! Вони ж навіть не знали, хто я і звідки.

Я ходив по кімнаті й ламав голову над тим, як спекатись оцієї нежданої халепи. Що вона цю ніч перебуде в мене, це зрозуміло. Але що вона робитиме далі?

Та, нарешті, яке мені діло до цього! Завтра я виведу її за поріг своєї квартири, попрощаюся і вже не побачу ніколи.

Ця думка принесла мені полегшення. Я навіть посміхнувся і замугикав пісеньку, вже повільніше походжаючи по кімнаті.

Однак, чого вона там так довго вовтузиться?

Я прислухався. На кухні було тихо. Не кричала дитина, не плюскотіла вода, не лунали її кроки.

Коли я зайшов туди, жінка сиділа на стільці й тихенько погойдувала дитину. Підлога волого блищала, навіть стіл був вимитий, пелюшки висіли на вірьовочці. Щось давнє й знайоме війнуло на мене, наче я зайшов до іншої кухні, яка існувала багато років тому.

— Вона вже спить, — сказала жінка, зводячи до мене обличчя, осяяне радісною, гордою посмішкою.

"Слава Тобі Господи!" мало не вигукнув я, скоса поглянувши на дитину.

— Ну, — промовив я згодом, — і довго ви думаєте отак сидіти?

Жінка схилилася над дитиною, наче шукала в неї захисту.

— А ви лягайте, — відповіла вона. — Я вам не заважатиму.

Я розсердився. За кого вона мене вважає? Коли я вже привів її до себе, то вона може бути впевнена, що матиме ліжко. Але спершу треба повечеряти. Я живу сам, так що домашніх наїдків не маю, але ось готові котлети з магазина, їх можна швидко підігріти, ось молоко, а ось кава.

— Давайте я, — звелася вона, коли я почав діставати котлети й масло. — А ви потримайте дитину.

— Дитину! Ну, знаєте!.. Ні, краще вже давайте тримати розігрітий до червоного прас чи стопудову гирю.

В неї ображено затремтіли уста.

— Віднесіть на ліжко, якщо вам так хочеться куховарити, — буркнув я, боячись, що вона таки розплачеться.

Жінка слухняно віднесла дитину до кімнати. Підсмажила котлети, нагріла каву. Поставила переді мною тарілку, а сама стала осторонь.

— Ви що?

— Дякую, мені щось не хочеться.

Мені урвався терпець.

— Ану сідайте до столу! — гримнув я на неї. — Сідайте і їжте!

Вона злякано сіла, вхопила виделку. Була таки голодна, бо з'їла аж дві котлети. До кави я відрізав їй великий шмат булки, щедро намазав маслом. Вона почервоніла до сліз, але мовчки взяла отой кусень і намагалась не дивитись на мене, коли пила каву.

Потім я взяв подушку і ковдру, розіслав у кухні на підлозі своє зимове пальто.

— Ви лягайте в кімнаті, — сказав я їй. — Я звик уставати рівно о пів на восьму і не люблю, щоб мене будили раніше.

— На добраніч, — промовила вона тихо.

— На добраніч, — буркнув я.

Ось уже багато років підряд сон приходить до мене одразу, досить мені торкнутися головою подушки. Та цієї ночі я лежав не в своєму звичному ліжку, і тому не міг заснути.

Лежав і роздратовано думав про чужу мені жінку. Вона ввійшла, непрошена, в моє життя і порушила спокій. Хто її просив сюди приїжджати, то більше — сідати на мою лавку? Хтось звів її, покинув з дитиною, а я маю халепу...

Як я ненавидів зараз отих командировочних, що примусили мене взяти з собою жінку!

У мені наростала ненависть до батька її дитини. Ні, що-що, а я не пошлю її саму, коли дізнаюсь його адресу. Не відмовлю собі в задоволенні кинути йому в обличчя кілька дошкульних слів, побачити, як зніметься він, розгублено забігає очима.

Я вже уявляв його — відгодованого, самовдоволеного самця, з випещеними вусиками над верхньою губою, у картатих штанцях і яскравій краватці — одного з отих піжонів, що вечорами засмічують центральну вулицю нашого міста. Вони завжди викликали в мене огиду. У них стільки фальшу, стільки дурної зверхности й пихи, що мимоволі хотілося підійти й надавати по шиї...

Там, у кімнаті, раптом запищала дитина. Зарипіло ліжко, почувся теплий голос матері. Вона щось тихенько наспівувала, заколисуючи немовля.

І я незчувся, як і сам заснув під отой муркотливий спів.

Тієї ночі спав я дуже погано. Були якісь неправдоподібні сни, муляло в боки, я весь час крутився, а на ранок прокинувся з важкою головою. Це, звичайно, не сприяло моєму доброму настроєві, і я похмуро сказав:

— Вам доведеться почекати мене тут. Доки я знайду адресу того... — я хотів сказати "типа", але вона дивилася на мене такими благальними очима, що я втримався.

— А може, і я піду?

— Краще, коли я сходжу сам, — одразу заперечив я, подумавши, що нас можуть побачити сусіди.

Вона покірно погодилась.

— І прошу нікуди не виходити.

Вона знову кивнула головою. Дивилася на мене так, наче я її тато чи суворий учитель.

Я вже хотів іти, та спохопився, що хтось може завітати до мене й побачити оцю жінку з дитиною.

— Або ще краще — я вас замкну. Якщо хто подзвонить — не відповідайте... Ви не турбуйтеся, я скоро повернусь, — утішав я жінку, бо в неї вже очі були повні сліз.

— Візьміть же адресу, — промовила вона навздогін.

Фу ти, забув! А вона простягала мені конверт. На тому конверті красивим почерком була виведена зворотна адреса: "Пошта. До запитання. Ігор Васильович Калачик".

"Ну що ж, товаришу Калачик, вам доведеться пережити кілька недосить приємних хвилин", мстиво думав я, ідучи містом. Обурення моє дедалі наростало, та ще коли згадав, що сьогодні — неділя, я оце мав їхати на риболовлю.

У довідковому бюро мені сказали адресу, і я одразу поїхав до нього додому.

Калачик жив на околиці міста. Двері відчинила мені молода жінка — в халаті, незачісана, з заспаними очима, мабуть, щойно з постелі.

— Вам кого? — запитала вона, підозріливо оглядаючи мене.

— Мені потрібен Ігор Васильович Калачик.

Вона постояла, вагаючись, потім неприв'ітно кинула:

— Зачекайте, — і пішла кудись у глиб коридора.

"Невже дружина? Що ж, тим гірше для нього". Бо я аж ніяк не збирався щадити оцього типа.

Жінки довго не було. Так довго, що мені мало не урвався терпець, хоч людина я, повторюю, спокійна та врівноважена. Нарешті вона знову з'явилася на порозі і тепер уже привітніше промовила:

— Прошу заходити. Другі двері ліворуч.

Калачик теж, мабуть, щойно підвівся із ліжка. Він стояв посеред кімнати на картатому килимі. Був у такій же картатій піжамі, досить високий на зріст і набагато молодший від мене. Мав красиве обличчя, пишну русяву чуприну, виложену в акуратні кучері. Лише товсті губи сластолюбця псували враження: здавалося, що він зараз ними заплямкає. "Як вона могла з ним цілуватися!"

— Ви до мене? — врешті запитав він, явно збентежений моїм мовчанням.

— Якщо ви Калачик, то до вас.

— Прошу сідати.

Я відмовився.

— Скажіть, жінка, що відчинила мені двері, ваша дружина?

— Ні, не дружина, — здивовано звів він брови.

— Ви неодружений?

— Ні... Пробачте, хто ви такий?

Тоді я мовчки простягнув йому конверт.

Ще ніколи не бачив, щоб людина так розгуби-

лася. Він не просто почервонів — кров так і хлюпнула йому в обличчя, у шию, навіть у руки, що дрібно тремтіли, тримаючи того конверта. А потім так же раптово зблід.

— Ольга... — вимовив він таким голосом, наче його здавали за горло.

— Так, Ольга! — голосно промовив я (якщо ота жінка підслуховує зараз під дверима, то нехай чує все). — Ольга, що приїхала до вас із вашою дитиною!

Він аж присів, потім метнув переляканий погляд на двері. "Ага, ти таки боїшся, хоч і неодружений!" — задоволено відзначив я і вирішив розмовляти ще голосніше.

— Де вона зараз? — майже пошепки запитав він.

— Вона в мене!

— У вас?

Він уже трохи отямився, хоч очі його все ще неспокійно метушилися, уникаючи мого погляду.

— У мене! — різко повторив я. — Вона ночувала у мене, бо їй нікуди було подітися. Адже ви їй не повідомили своєї адреси.

— Бачите, в мене... бачите, я...

— Ігорьо-ок, пора снідати! — заспівав за дверима жіночий голос.

— Зараз, Машенько, зараз!

— Хто це?

— Хазяйка...

ЧУДОВІ ПОДАРУНКИ НА СВЯТА!

„НЕЗАБУДЬКИ"

збірка віршів для дітей Іванни Савицької, ілюстрації та мистецьке оформлення Олени Войтович. Книжка великого формату: 8.50 на 11.25 цаля, видана на доброму папері, гарно оформлена, 48 стор.

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ"

опера Семена Артемовського у виконанні Київського театру опери та балету ім. Т. Г. Шевченка. Три довгограйні пластинки у гарно оформленій упаковці, виконана найкращими артистами України.

„МАЗЕПА"

трилогія Богдана Лепкого, нове розкішне видання. "Арка" — єдиний заступник на гуртовий продаж у Канаді.

Книжки. Часописи. Українські мистецькі вироби. Радіо. Телевізори. Патефони та інше.

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

A R K A

575 QUEEN ST. W.

Toronto, Ontario — Canada

EM 6-7061

Калачик нервово м'яв полу піжами. Він напружено думав, шукав порятунку, це я добре бачи по ньому. Ось він мигцем поглянув на мене, нач прицінюючись, потім глянув ще раз. В очах у нь го з'явився хитренький, улесливий і разом благал ний вираз.

— Слухайте, — підійшов він до мене і навіт зважився доторкнутись мене рукою. — Як мужчи на мужчині... Маша — моя наречена... Ми з не повинні одружитися... Це мені необхідно... Як муж чина мужчині...

— А Ольга?

— Ах, Ольга! — театрально вигукнув він, на віть забувши, що його можуть підслухувати з дверима. — Ну, винен, ну, захопився, але з ки із нас цього не трапляється! І, до того ж, я не об цяв їй одружитися...

— А дитина?

Він подивився на мене так, наче оце вперше до відався про неї.

— Ваша дитина, — з притиском повторив — Батьком якої ви є.

— А хто доведе, що то моя дитина!

Я онімів від такого нечуваного нахабства. Це Калачик умів не тільки червоніти та театрально ви гукувати.

А він, скосивши на двері очі, шипів до мене:

— І потім... хто її просив родити дитину! Чом вона не зробила аборт? Адже я давав їй гроші. Та що й говорити... Ви ж повинні самі зрозуміти. Як мужчина мужчину.

Оце його "як мужчина..." щораз більше вив дить мене з себе. Відчуваю, що можу дати йом ляпаса.

— Слухайте, — кажу я йому, стримуючи не вове тремтіння. — Мені абсолютно байдужі і Ол га, і ви, і ваша дитина! — При слові "дитина" в знову присів. — Але ви повинні піти зі мною і з брати її до себе. А там — робіть собі, що хочет

Його обличчя знову почервоніло, але тепер уж зовсім не від збентеження.

— А хто вас просив забирати її до себе?

— Як "хто"? — розгубився я.

— Так, хто вас просив? — перейшов він у на ступ, помітивши мою хвилинну розгубленість. — Я не просив? Не просив!.. То ж і не піду нікуди!

— Ні, ви таки підете! — вже вигукнув я, хап ючи його за руку. — Підете!

Він щосили висмикнув руку й наблизив до ме розлючене обличчя.

— Ви!.. Ви!.. Мало що там ви з нею вироблял а я мушу вас покривати!

До тієї хвилини я гордився тим, що маю міц нерви й можу володіти собою. Але тут я вже н чого не міг вдіяти: я ударив. Ударив щосили, п ренісши всю вагу свого тіла на праву руку, ціл чись йому в обличчя. Він одсахнувся, і це врят вало його. Кулак мій попав йому в плече, Калач полетів на підлогу.

Важко дихаючи, я підійшов до нього. Він н віть не пробував звестися, лише затулив руко голову.

— Ви зараз одягнетесь і підете зі мною, — як могла спокійніше промовив я.

— Ви не маєте права!

Це навіть не вигук, а якийсь істеричний вереск. Губи в нього тремтіли, він уже обмацував ліве плече і кривився від болю.

Я мовчки дивився на нього.

— Я не хочу йти до неї...

У мені знову закипіла лють. Я нахилився до нього, а він почав відповзати, не зводячи з мене переляканого погляду.

— Слухайте, Калачику! Слухайте і зарубайте собі на носі: ви зараз підніметесь, одягнетесь і підете зі мною.

— А як не піду?

— Тоді я вас битиму. Замкну двері, ніхто до вас не прийде на поміч, і я вас лупцюватиму, доки не поодбиваю вам печінки.

— Відійдіть, — похмуро сказав він і почав зводитись.

Я відійшов до дверей. Знав, що не відступлюся від цього мерзотника, доки він не піде зі мною. Він теж, мабуть, зрозумів, що я не жартую, бо почав поспіхом одягатися.

— Ігорьо-ок, а сніданок? — заступила нам дорогу Маша.

— Я вже поснідав, — буркнув він і прошмигнув мимо неї.

— Не турбуйтесь, громадянко, він поснідає в іншому місці, — голосно додав я. — Там на нього чекає дружина й дитина.

— Ігорьо-ок!..

Той розпачливий вигук повис у повітрі.

Я йшов поруч з насупленим Калачиком, пильнуючи, щоб він нікуди не втік. За двадцять хвилин ми будемо вдома, ще за десять вони назавжди залишать мою квартиру — і я знову знайду втрачений спокій. Хай вони потім миряться, сваряться, нехай кидають одне одного — я вже не знатиму нічого. Буду знову лягати о пів на одинадцяту, щоб встати о пів на восьму, ходитиму на річку вудити рибу, читатиму книжки, і вже ніхто не буде мені заважати.

А все ж мені було трохи жаль отієї нерозважливої дівчини, що чекає зараз на оцього Калачика. І разом якась образа на неї: "Як вона могла з ним цілуватися!"

На трамвайній зупинці зібрався натовп людей. То були переважно селянки з великими клунками та городянки з кошиками, що поспішали на ринок.

Підійшов переповнений трамвай. Люди кинулися до дверей, заважаючи тим, що виходили, голосно лаючись та штовхаючи один одного. Я пропустив Калачика наперед, боячись, що він відстане, а сам попхався за ним.

Та ледве Калачик протиснувся до вагона, як трамвай рушив. Я теж хотів скочити на підніжку, але якась жінка застрягла із клунком у дверях і загородила мені дорогу. Учепившись за поручні, я повис на підніжку, і відразу ж пролунав сюркіт.

Трамвай загальмував, хтось узяв мене за лікоть.

— Громадянине, ваші документи!

Молоденький міліціонер, з офіційно-суворим виразом на обличчі, тримав мене за лікоть, а трамвай знову застукотів колесами, забираючи від мене Калачика.

Зціпивши зуби, я дістав свій паспорт. Навіть не пробував умовляти міліціонера, бо трамвай все одно пішов, і я вже не зміг би його наздогнати.

— Ай-я-яй! — хитав тим часом головою міліціонер. — Культурна людина, а порушує правила вуличного руху.

Я сердито мовчав.

— На перший раз попереджаю, — сказав міліціонер, повертаючи мені документ. — Порушите вдруге — оштрафуємо.

Козирнувши, міліціонер все ще дивився на мене. Чи не подяки чекав він за те, що дав утекти Калачикові?

Що Калачик не буде мене шукати, я не сумнівався. Однак, щоб мати чисте сумління, я пройшов до наступної зупинки, потім ще до наступної. Калачика ніде не було.

Я зупинився, розгублений. Якою байдужою не була мені Оля, відчував, що не зможу отак просто виштовхати її на вулицю. А коли подумав, що сьогодні — неділя і я мав уже бути на річці, настрій мій зіпсувався остаточно.

"Так тобі, дурню, й треба! — кляв я себе. — Хто тебе примушував підходити до отієї лавки?.. Так тобі й треба!.."

Ладен був дати собі ляпаса за нерозважний той вчинок. Ну, що мені тепер робити із нею? Що я їй скажу? "Він відмовився від вас. Він утік. Ідіть тепер, куди знаєте"?

Отак непомітно й дійшов я до свого будинку. Зупинився перед дверима й раптом подумав: "Ану ж це був просто сон. Не було ні жінки на лавці, ні дитини, ні отого Калачика, якому сама доля допомогла вислизнути з моїх рук. Не було того нічого, і я зараз відімкну двері, і зайду до своєї кімнати, і нікого в ній не застану..."

Але перший же погляд розвіяв ту примарну надію. У коридорі було світліше, ніж завжди. Щось тут змінилося, хоч я ніяк не міг зрозуміти, що саме. Лише трохи згодом помітив підлогу. Завжди темна, вона нині аж світилася, старанно вимита, витерта насухо.

Я тихенько пройшов на кухню. Стіл, газова плита, підлога, — все аж сяяло незвичною для мене чистотою. І роздратування знову почало опановувати мене.

Тепер, коли я оглядаюся назад, мені зрозуміло, чому вона так старанно прибрала в квартирі. З подяки до мене й чекаючи на Калачика. Саме чекаючи на нього. Але в ту хвилину я думав інше. Мені здавалося, що вона починає заявляти якісь свої права на квартиру. Хто їй дозволив, наприклад, переставляти стіл, завішувати полиці із посудом чистим папером? Раз! — і стіл став на місце. Раз! — і папір полетів у помийницю... А хто її просив отак мити підлогу, наче я не міг домовитись з двірничкою?

Розгніваний, я зайшов до кімнати. Вона саме годувала дитину. Побачивши мене, соромливо прикрила грудь, а я відвів очі, аби не зустрітися з нею поглядом.

Вона мовчала. Мовчав і я. Лише голосно поцмокувала дитина. І від того поцмокування мій гнів раптово розтанув. Я вже не знав, що мені казати, відчуваючи, якими очима вона дивиться зараз на мене.

— Я був у нього.

— Ви його знайшли?

Стільки радісної надії було в отому "знайшли", що я мимоволі поглянув на неї. Вона вже стояла, подавшись до мене всією істотою.

— Так, знайшов.

Я знову відвів погляд, бо не міг бачити, як зараз згаснуть її очі. У мені знову наростала лють проти отого мерзотника, отого негідника, місце якого — лише на лаві підсудних. Чому я лише раз ударив його!

— Де... він? — видихнула вона.

І тоді я не витримав. Вся злість прорвалася в мені, я вже не думав, як вплине на неї оця звістка. Лише його червона ненависна пика стояла перед моїми очима.

— Утік... Розумієте, втік!.. Він не хоче жити із вами!.. Він одружується з іншою!.. — вигукував їй просто в обличчя, а вона, заплющившись, відступала від мене, доки не наткнулася на стілець, і знесилено сіла. Вона все боялася розплющити очі, лише болісно заламувалися брови.

— Утік? — згодом перепитала вона згаслим, байдужим голосом.

— Так, утік.

— Не хоче зі мною... жити?

— Не хоче...

Я вже розкаювався, що отак одразу сказав їй усю правду, бо обличчя її аж спопеліло. Вона не плакала, не кричала, а непорушно сиділа на стільці і все ще боялася розплющити очі.

Мені стало жалко її. Я розумів, що переживала зараз вона, як вразила її оця звістка.

— Слухайте, Олю, хочете, я знову піду до нього. Я таки приведу його сюди, хоч би мені для цього довелося оббити об нього всі кулаки! Він на колінах стоятиме перед вами!

Вона заперечливо похитала головою:

— Не треба...

І вибухнула плачем. Плакала так, аж у мене защипало в носі, хоч я й міцна на нерви людина. Я приніс їй води, навіть погладив по голові, щоб заспокоїти, а вона ніяк не могла стримати отого плачу і голосно схлипувала, наче дитина.

— Навіщо він так брехав? Навіщо? — раз-пораз допитувалася вона.

Згодом вона трохи заспокоїлась. Кусала губи, щоб знову не розплакатись, і все гойдала дитину. Нічого зараз не бачила й не розуміла, крім його зради, не помічала навіть, що оголилася грудь, біла, з рожевіючим соском, всіяна перловими краплинами молока. Мені було дуже незручно, я примушував себе дивитися вбік.

— Дитина вже наїлася, — врешті вимовив я.

Вона опустила очі, спалахнула і почала похапцем застібувати блюзку. Я відійшов до вікна.

Дивився на вулицю, на людей, що снували нею, і мимоволі заздрив їм. Вони йдуть собі, безтурботні й щасливі, а в мене за спиною сидить покинута жінка з дитиною, і я не знаю, що з нею робити.

— Слухайте, у вас тут нікого із рідні немає?

— Нікого.

— А може, є знайомі?

— Немає. Я тут уперше.

— Тоді доведеться вам повернутися додому, — вирішую я. — От поснідаємо, я проведу вас на вокзал, куплю квиток...

Вона не заперечує. Сидить і мовчить, наче їй байдужісінько, що з нею зроблять, куди відправлять.

Ми наспіх поснідали (я боявся запізнатись) і вийшли. Вже у дворі нас перестріла Сидориха — огрядна жінка з квартири навпроти. Я був більш ніж певний, що вона вчора весь вечір підслуховувала під дверима моєї квартири, а сьогодні чергувала із самого ранку, щоб не прогавити нас.

— Здрастуйте, Петре Васильовичу! — привіталася вона, а очима так і вп'ялася у мою супутницю. — Куди це ви так рано?

— У справах. Прощайте! — відрубав я їй.

Сидорисі не лишилося нічого іншого, як відійти. Я був певний, що за півгодини весь будинок знатиме про нашу зустріч. Знатиме про все: про те, що в моїй кімнаті кричала дитина, що в мене ночувала жінка, що я десь бігав з самого ранку, а тепер кудись повів оцю жінку з дитиною.

Коли б моє право, я оголосив би отаким сидорихам нещадну війну. За кожну плітку — місяць примусової праці. Найтяжчої. Щоб знали, як отруювати спокій людей!..

Отак ми й дісталися до вокзалу — Оля мовчазна та застигла, я ж — лютуючи на свою сусідку.

— У вас тут є якісь речі?

Вона поглянула на свій вузлик і заперечливо похитала головою. І я знову здивувався її нерозважливості: вирватись у чуже, незнайоме місто з вузликом і немовлям на руках!

Я взяв їй квиток і сів поруч. Поїзд, що ним мала їхати Оля, відправлявся за півтори години, і вони мені здавалися вічністю. Я взагалі не люблю вокзалів, де метушня і галас, де одні поспішають, як на пожежу, а інші не знають, як згаяти час. По-моєму, це єдине місце на землі, де людина відчуває себе найменш затишно й спокійно.

А Оля сиділа мовчазна, і гірка зморшка перетяла її чоло. Про що вона зараз думає? Мабуть, про нього. І як вона могла цілувати його!..

— А ви йдіть, — трохи згодом сказала вона.

Я не примушував просити себе. Речей у неї не було, отже, вона сяде й сама. А стовбичити ще півтори години отут, на вокзалі, було понад мої сили.

— Що ж, Олю, бажаю вам усього найкращого, — сказав я, зводячись.

Вона підвела до мене худеньке обличчя, простягла несміливо руку:

— Дуже вам дякую, Петре Васильовичу!.. Хороша ви людина!

Голос її задзвенів, а в очах уже стояли сльози. І я, боячись, що вона розплачеться, швидко потиснув їй руку та й пішов собі геть.

"От і все, — роздумував я по дорозі додому. — Вже ніколи не зустріну її. Що з нею буде далі, як складеться її доля — ніколи не взнаю".

Чогось було сумно, і навіть думка про наступну риболовлю не здавалась уже такою звабною, як годину тому. Було таке відчуття, наче ота чужа мені жінка з немовлям на руках, що сидить у вокзалі, забрала з собою якусь часточку мого "я" і саме цієї часточки мені зараз гостро бракує. Чо-

мусь хотілося повернути назад, щоб ще раз подивитися на неї.

Та все ж потроху я заспокоївся. Прийшов додому, зібрав вудочки, накопав у дворі червяків і поїхав за місто на річку. Сидів на високому березі, стежив за поплавками, що повільно ходили по воді. Не хотів уже думати ні про Олю, ні про Калачика. Хай собі живуть, як знають, а я житиму по-своєму, так, як мені до вподоби. І навіть думка про Сидориху вже мало непокоїла мене.

Надвечір, як і завжди, я пішов у парк. Стояла чудова погода, сонце наче зависло на дальніх деревах і кидало вгору червоне проміння, а донизу — золотистозелене. Було тихо, лише шурхотів гравій під ногами, і люди, що сиділи на лавках чи походжали повільно парами, теж мовчали, немов зачаровані. Я йшов і йшов, з насолодою думаючи, як сяду зараз на улюблену лавку і сидітиму непорушно. І жінка, що сиділа вчора на лавці, уже здавалася мені такою далекою, що аж важко було пригадати, яке в неї обличчя.

Я завернув за останній поворот і онімів від несподіванки: вона знову сиділа на лавці.

Так, це була вона. Та ж хустина на голові, немовля на руках, вузлик поруч.

Я витер спітніле чоло.

Найкраще для мене було б тихенько повернутись і піти геть. Але якась сила штовхнула мене у спину, мабуть, та, що примусила вчора кинутись за гребінцем, і я повільно підійшов до неї.

Зачувши кроки, Оля повернула до мене обличчя. Поява моя її не здивувала, наче вона чекала на мене.

А я почав сердитись. Хоч я спокійна людина, але при думці, що всі мої труди були марні і вона знову повернулася назад, кров так і закипіла в мені. Я зупинився навпроти неї і якомога суворіше запитав:

— Ви чому не поїхали?

Вона якусь хвилину мовчала. Я вже встиг помітити оцю її звичку: спершу трохи помовчати, а потім уже відповісти. Глянула на своє немовля, потім знову звела на мене очі:

— Не могла.

— Ви запізнилися на поїзд?

— Я не могла повернутися додому. Не можу, — повторила вона і знову нахилилася до дитини. Чи не для того, щоб приховати від мене раптові сльози?

— Чому не можете?

— Ах, чи не все одно! — вирвалось у неї, і такий притамований біль, такий відчай пролунав у тому вигукові, що я мимоволі пройнявся співчуттям до неї. Я навіть сів поруч і намагався говорити якомога ласкавіше та переконливіше:

— Слухайте, Олю, не можна ж так... От ви знову повернулися сюди — без речей, без засобів до існування, з дитиною на руках. Що ви гадаєте робити далі? З чого жити? На що ви надієтесь?

— Не знаю, — щиро відповіла вона. — Може, влаштуюся десь на роботу.

Ні, вона таки ще дитина! Лише нерозважлива дитина може зважитися на отаке — повернутися з вокзалу й сидіти собі на лавочці в парку, на щось сподіваючись. І яка лиха година привела мене знову до оцього парку, щоб він завалився!

У мене голова йшла обертом, коли я починав думати про те, що буде далі.

— А чому б вам не повернутися додому, — якомога лагідніше почав я знову умовляти її. — Адже це найкращий вихід у вашому становищі. Ви зрозумійте: не так легко буде вам улаштуватися на роботу. Адже у вас мала дитина...

— Я не можу...

І знову оце вперте "не можу". Без жодних пояснень чи обґрунтувань. От не можу і все!

— Олю, давайте поговоримо серйозно! — Я насилу стримуюсь. Що за вперте дівчисько! — Не думайте, що вам так легко вдасться влаштуватися на роботу. Для цього потрібен певний час. Де ж ви житимете? Не на оцій же лавці!.. А хіба ви не можете з таким же успіхом влаштуватися на роботу у себе дома... Чи ви ще надієтесь, що він прийде до вас?

— Не кажіть мені про нього! — вигукнула вона. — Я його ненавиджу, — додала вже тихіше.

— То більше вам треба повернутись додому...

— Ах, як ви не розумієте!..

Сльози так і бризнули з її очей. Вона опустила голову, а я ніяк не міг второпати, що сказав таке образливе. Дивні вони істоти, оці жінки! І як добре, що я не зв'язаний з жодною з них!

Я мовчав, ображений. Що ж, не хоче слухати мене, хай робить, як знає. Хай залишається отут, сидить хоч до самого ранку, а я піду собі геть, коли моє невлад.

Та чому я не йду? Що втримує мене біля неї?

Незчувся, як зайшло сонце. Швидко темніло, і дальній кінець алеї вже розпливався у сутінках. На сході миготіло небо — звідти насувалася гроза.

Дитина запирхала, і Оля, відвернувшись од мене, почала її годувати. А я дивився на її зсутулену постать, таку сиротливо самотню в оцьому великому парку, і думав, що не зможу залишити її, хоч як би сердився на неї.

— А ви йдіть, — раптом мовила вона. — Вам же завтра на роботу...

Краще б вона цього не казала! Я спалахнув, як сірник, і вже не міг стриматися.

Ще нікого я так не лаяв. За кого вона мене приймає? Чи не гадає, часом, що я і отой її Калачик (я так і сказав: "Отой ваш Калачик!") — одного поля ягоди? Якщо їй так хочеться, я можу собі піти... "Але я цього, чорт візьми, не зроблю!" — закричав я, — хоч вона й домагається цього! Я не дам їй нагоди потім твердити, що всі вони однакові, ці чоловіки. Якщо вона не вміє розбиратися в людях і заводить знайомства біс його знає з ким, з усякими там калачиками (я так і сказав: "калачиками"), то нехай собі зарубає на носі, що я не з таких!

— Ходімте! — гнівно крикнув я до неї. — Забирайте свій вузлик і ходімте до мене.

Вона таки зрозуміла, що я не жартую, і покірно звелася. Я бачив, що їй незручно нести дитину й вузлик, але не пропонував своїх послуг. Надто вже злий був на неї за останню ту фразу! От вам приклад людської вдячности!

— Добрий вечір, Петре Васильовичу! — перестріла нас у дворі Сидориха. Клята баба, не інакше, стирчала тут з самого ранку, тільки б ще раз побачити нас.

— Здрастуйте! — гаркнув я до неї так люто, що вона аж поточилася. Я, мабуть, у ту хвилину був дуже страшний, бо Сидорисі наче заціпило. А це не таке бабище, щоб змовчати!

Оля знову стояла в коридорі, несміливо туляючи до себе дитину.

— Ви що, вперше сюди прийшли? Не знаєте, де кімната?

Вона боком-боком пройшла до кімнати.

— І швидше купайте дитину та будемо вечеряти! — гукнув я услід. — Я не хочу через вас запізнюватися на роботу!

Хоч я вже другу ніч ночував у кухні на підлозі, однак ніяк не міг звикнути до нової постелі. До того ж, я не міг дати ради, що далі робити з оцією жінкою. Розумів, що залишати її в себе не слід. Адже я — неодружений і мало що можуть подумати про мене сусіди! А потім — це й не можливо. Припустимо, я навіть погодився б її залишити — міліція не пропише її. "Хто вона вам? — одразу запитають мене. — Дружина? Сестра? А де документи?" Додому вона не поїде нізащо, це ясно. У готелі місць немає. Та хоча б і були, чим вона платитиме, за що житиме? Коли б іще в неї не було дитини...

Х-ху! Я аж звівся у відчаї. І наслали ж чорти її на мою голову!

На роботу я трохи запізнився. У мене, мабуть, був не зовсім звичний вигляд, бо головний бухгальтер Тетяна Іванівна поцікавилася, чи я не захворів.

— Дякую, здоровий, — сухо відповів я і заклацав на рахівниці, даючи зрозуміти, що мені зараз не до розмов.

Тетяна Іванівна знизила плечима і, трохи ображена, відійшла од мене.

А я таки й справді почував себе гірше хворого. Думка, що в мене вдома сидить жінка з дитиною, що я не знаю, куди її подіти, як її спекатися, не залишала мене й на хвилину. Я навіть зробив кілька грубих помилок у рахунках, чого зі мною не траплялося ніколи.

Коли згодом Тетяна Іванівна попросила у мене копії переказів за минулий рік, а я подав рахунки за цемент, вона рішуче підійшла до мене:

— Петре Васильовичу, у мене до вас є розмова.

І я, хоч-не-хоч, а мусів іти за нею до кабінету директора.

— Що з вами, Петре Васильовичу? — запитала Тетяна Іванівна, сідаючи навпроти мене в крісло.

— Що сталося?

Коли б хто інший підійшов до мене зараз з отаким запитанням, я його просто послав би до біса. Але Тетяна Іванівна була моїм безпосереднім начальством. До того ж, я її поважав. Не можна було не поважати оцю літню сивоволосу жінку з уважними й строгими очима на завжди спокійному обличчі. Навіть Ліночка, найпримхливіша й найлегковажніша в нашій установі істота, якій нічого не варт пустити очима бісика самому директорові, навіть вона стихала й ставала поважнішою, коли Тетяна Іванівна підходила до неї.

То ж поки я, збентежений, мовчав, вона просто дивилася на мене. Вона не припускала навіть думки, що я відмовлюся відповідати чи скажу неправду, і я це добре знав.

— Гаразд, — сказала Тетяна Іванівна, вислухавши мене. — Гаразд. Ми щось придумаємо. Ви добре зробили, що дали їй притулок, — іще додала вона.

Не знаю, чому, але я відчув полегшення. Наче Тетяна Іванівна взяла частку моєї ноші на себе. Вона все ще сиділа навпроти й думала. Видно було, що моя розповідь торкнулася її серця.

— А може, таки примусити його одружитися?

Тетяна Іванівна сказала це так, наче мене й не було біля неї. Вона просто думала вголос.

— Але ж він негідник! — мимоволі вирвалось у мене. — До того ж, Оля нізащо не вийде за нього, хоча б він і згодився. Вона не хоче й чути про нього!

Наш головний бухгальтер лише посміхнувся. Отак, як посміхаються дорослі, коли чують наївну репліку дитини.

— А ви все-таки дайте мені його адресу. На всякий випадок, — додала вона, помітивши, що я знизив плечима.

Весь день я тільки й робив, що крадькома слідкував за Тетяною Іванівною. Цікаво, як вона допоможе мені виборсатись з оцього скрутного становища?

(Далі на стор. 17-ій.)

UNIVERSAL HEATING

ТОРОНТО

УСІ ВИДИ ОПАЛЕННЯ:

Повітряне,

Водяне,

Парове.

Помпи та ойл борнери

Ремонт різноманітних огрівальних апаратів.

У разі потреби телефонуйте на телефони:

LE 4-8041 або EM 6-4863

УТА.

ЗВУКОЗАПИСНА СТУДІЯ

Вже поступили у продаж нові довгограйні платівки:

1. ЕКО: "Гриць Зозуля" у виконанні Й. Гірняка.
2. Казки: Багряного, Воронька, Іваненка, Мосендза у виконанні О. Добровольської.

Крім того, на складі фірми УТА, ще є у невеликій кількості: "СИНИ" В. Стефаника і "ЧУХРАЇНЦІ" О. Вишні у виконанні Й. Гірняка, та "НАРОДНІ КАЗКИ" у виконанні О. Добровольської.

Ціна платівки $ 3.95.

Платівки можна замовляти поштою:

UTA Recording Studios Inc. R. O. Box 23, Cooper Station, New-York 3, N. Y.

або купити у Народному Домі у Нью-Йорку 140, 2 Аве. у клюбі "Лис Микита".

У Канаді платівки можна набути або замовляти поштою у представника УТА:

N. Spolsky 210 Oakmount Rd., Toronto 9, Ont.

УТА на замовлення записує на стрічку усякі громадські, політичні та мистецькі імпрези.

70-річчя з дня народження Остапа Вишні

ОСТАП ВИШНЯ

Ах, тумани над озерами!

Ах, луки над Дінцем, над Псьолом, над Ворсклою!

Ах, ліси! Ах, лани широкополі!

Господи! Та хто ж вигадав оце все?!

Хто вигадав крижня, хто зайця сотворив та лисицю?!

Та ви знаєте, що оце все робить з людиною?!

З тою людиною, що в звичайний час життя свого повсякденного — нормальніша за нормальних усіх людей, а в суботу або в день перед святом починають у неї (в людини в тієї) бігати очі, починає та людина на кріслі крутитися, соватися, поглядати щохвилини на годинника, а потім непомітно бочком, бочком за картуза — і шусть з установи!

І біжить та людина додому, хапає рушницю, ягдташа, патронташа, собаку і мчить на вокзал, бо ж о 4-й годині поїзд іде!

І ніяка сила не в силі зупинити тої людини!

І ніколи ніхто її не зупинить, бо... ах, тумани над озерами! Ах, ліси! Ах, лани широкополі! Ах, качки! Ах, зайці!

Бо та людина — мисливець!

Нема в світі найбільшої сили, як жінка!

Але в цім разі і жінка нічого не вдіє...

І жінчина сила розбивається об тумани над озерами, об ліси, об лани широкополі...

***

— Іване Петровичу, в суботу їдемо?

— Як вирвусь, так їдемо!

— Звідки вирвусь?

— З дому! Заховала, треклятуща, рушницю!

— Ну?! І не поїдете, значить?

— Нічого це, брат, не значить, бо дав синові полтиника, щоб винюхав, де вона її заткнула, та переховав у інше місце! Він у мене такий, що знайде! Поїдемо!

***

Яка ж це сила велика — мисливство!

А хіба не сила?

Уважайте!

Коли ви сидите у вагоні і в думках уже націляється на крижня, розлітаються двері і в вагон ускакує солідна людина.

— Товариші! Нате мою рушницю, нате мої ягдташа й патронташа, а я поки що під лаву! Та прикрийте мене, голубчики, вашою сумкою, бо витягне!

— Хто витягне?

— Жінка витягне! Ззаду біжить!

І коли вскочило у вагон те, що "витягне", так старий мисливець, що на своїм віку "ведмедів давив, як кошенят", перехрестився й проказав з острахом:

— Тигра бачив, гієну бачив, а ніколи так не лякався, як оце тепер! Моя вже вмерла, царство їй небесне: одвик уже!

Ах, тумани над озерами!

***

Ви, товаришу, ще не мисливець?

Як же це так?

На самій Харківщині вже дев'ять тисяч мисливців, а ви ще не записалися?

Ай-ай-ай-ай-ай!

Записуйтеся — це ж не так тяжко!

Для того, щоб бути мисливцем, треба ось що:

1) Складану алюмінійову чарку!

2) Баклажку таку, щоб містила не менш, як літр.

3) Фунтів зо два мисливських сосисок.

4) Патронташ.

5) Ягдташ...

6) Рюкзак (це така сумка, що за плечі одягається)...

7) Чоботи мисливські. Довгі такі — аж по самі тпруті...

8) Реміняку — зайців носити...

9) Тороки — качок носити...

10) Барклайку — набої набивати.

11) Закрутку — набої закручувати.

12) Мірочку — порох та шріт одміряти.

13) Мисливський квиток...

14) Рушницю. Остання — не обов'язкова, бо можна самому собі або товаришеві ногу чи голову прострелити.

Все це на себе одягається і їдеться полювати.

Коли потім вас запитають:

— Що, товаришу, вбили?

— Та пляшок з чотири — таки вбили! А потім у порожні пляшки поціляли!

Ви вже — справжній мисливець.

Ви вже абсолютно нічим не відрізнятиметесь од 95% усіх наших, найдосвідченіших мисливців!

1927.

КОЛИСЬ І ТЕПЕР

Що, якби колись, за царя та під час якогось перепису, коли тебе запитали б:

— Якої ти національности?

А ти взяв би й бабахнув би:

— Українець я.

От би штука була. І пристав би біг із дзвониками, і справник торохтів би з пристяжними, щоб на таке диво дивне подивитися, на живого українця.

А губернатор би одну телеграму бив би справникові:

— Приставить мені оте чудо-юдо в губернію.

А другу до міністра внутрішніх справ:

— "За честь маю доложити Вашому Високопревосходительствові, що в селі такому один мужик українцем прозвався. Вже сидить. Молебня во здравіє государя імператора одправлено. Чекаю наказа".

А міністер телеграму:

— Вислать у 24 години!

І були б ви аж у Наримському краю, кайданами поторохкували б.

А тепер і українцями ми прозиваємося, і вдома живемо, і в школі українською мовою вчимося.

А ви так запитайте свого вчителя, що вчителював до революції, як йому було наказувано вчити нас.

Що йому було, коли він навчить дітей якоїсь української пісні співати.

Він вам отакого розповідатиме.

Як тільки пролунає в школі хоч невеличка українська пісня, тоді батюшка сідають уночі за стола й пишуть до інспектора народних шкіл:

"Ваше Високоблагородіє. Маю за свій пастирський обов'язок з сумом повідомити вас, що в нашій школі з'явився гетьман Іван Мазепа, що хоче відділити Малую Русь із під скіпетра Великого Білого Царя. Діти в школі вже співають: "Ой, за гаєм, гаєм, гаєм зелененьким". Коли не буде вжито заходів, у нашім селі буде республіка.

Ваш покірний слуга
отець І. ПРЕСВЯТОБОГОРОДИЦЬКИЙ".

Тоді випадково ніби приїздить до школи інспектор.

— Драстуйте!

— Драстуйте!

— Ну, як у вас тут?

— Та нічого.

— Співають дітки?

— Співають.

— Можна послухати?

— Можна. До-ля-фа. "Боже, царя храні".

— А ще яких пісень ваші дітки співають?

— "Коль славен наш Господь".

— А ще?

— "Во саду-лі, в огороді".

— А местных малоросійських не співають?

— Та трошки й своїх співають.

— Ага! Ну, спасибі.

А тоді в учительській:

— Ось що. Ви б, може, подали прохання поки що на перевод ваш на хутір. Це я тільки зважаючи на дітей ваших не звільняю вас зовсім з посади.

— Та за віщо ж?

— Так, знаєте, "для пользи службы".

І поїде собі інспектор.

А тепер...

Тепер і всеукраїнський день музики є, а не то що "Ой, за гаєм, гаєм..." Тепер ми — українці й ніхто нікому про це телеграм не посилає, й ніхто за це ніде кайданами не бряжчить...

І вже десять літ!

І як усе ніби просто.

І живемо ми, українці, і живуть з нами руські, білоруси, поляки, болгари, греки, молдавани.

І кожний народ має свою школу, суд зі своєю мовою, мають цілі свої райони.

І за чуби не беремось.

А перейдіть з нашого Поділля тільки за річку Збруч — і зразу вас за грати.

І скільки плачу, сліз і крови, щоб мати українську школу. А чи маєте ви хоч би ж у тій-таки панській Польщі український суд?

А напишіть ви там яке-небудь прохання по-українському, — що вам там зроблять.

— — — — — — — —

От вам і революція!

От вам і Жовтень!

1927 р.

Остап ВИШНЯ та Максим РИЛЬСЬКИЙ (зліва) на полюванні під селом Ліщинка, Кагарлицького району, Київської обл. (Листопад 1950 р.).

Що зайці повтікали — пусте...
Але як же чудесно у лузі!
Хоч нічого й не вбили, зате
Від душі посміялися друзі.

Фото Г. РИЛЬСЬКОГО.
Текст Ю. КРУГЛЯКА

(Фото і текст із журналу "Перець", Київ.)

"КОЛИСЬ І ТЕПЕР..."

Еге, було колись ніби так, як писав Остап Вишня. Навіть сам Вишня вірив, що воно "на щось добре накльовується". От і писав отакі гуморески. Але помилився — не пройшло багато часу, як його за отакі гуморески назвали "петлюрівським

блазнем" і заслали на десять літ. Не в Наримський край, як за царя-батюшки, а трохи ближче — десь у Котлас чи під Котлас...

Як відомо, у Сталінському Котласі було куди "легше" кару відбувати, як у Миколаївському Наримі... Тому Остап Вишня вийшов відти ледве, ледве дихаючи. Щоб протягнути те дихання ще хоч на кілька літ, Остап Вишня раптом "запалав великою любов'ю до рідної партії" і взагалі до всього російського. І стали тоді його величати вже не "петлюрівським блазнем", а "палким радянським патріотом"... Але дихання його таки припинилось.

А шкода. Якби оце тепер Остап Вишня жив, то ми послали б йому одну з найбільших французьких газет "Ле Монд", у якій співробітник цієї газети Мішель Татю, об'їхавши Україну, у числах від 3 і 4 листопада ц. р. написав репортаж про свою подорож. У цьому репортажі є таке знаменне місце:

> "...протягом довгої подорожі, під час якої ми відвідали четверо міст (Київ, Харків, Сталіне, Запоріжжя), ми зустріли **тільки одну** молоду колгоспницю в околиці Києва, яка не знала іншої мови, крім української. На подібні випадки можна натрапити в районі Полтави і в Карпатах, багато рідше — у великих індустріяльних районах. У Сталіному, столиці Донбасу, 68% українського населення, але там ніколи не почуєш української мови, а велика більшість шкіл є російськомовними. Якщо вірити Червоненкові, колишньому секретареві Комуністичної партії України, який тепер призначений на посла у Китаї, сітка російськомовних шкіл **збільшується** по всій території республіки..."

Може б Остап Вишня хоч перед смертю осмілився б використати спостереження співробітника газети "Ле Монд", написав би на цю тему гумореску, закінчив би її словами "От вам і революція! От вам і Жовтень!" та й послав би її самому Микиті Хрущову в подарунок з нагоди роковин "великого Жовтня"?..

І що б він — московський імперіялістичний вишкребок! — на це сказав? Чи хоч почервонів би?.. Чи вдарив би телеграму:

— Вислать у 24 години!

Мабуть що останнє...

УВАГА! **УВАГА!**

ЗМІНА АДРЕСИ "НОВИХ ДНІВ"

Для зручности й вигоди наших читачів ми уникали зміни адреси, але змушені це зробити тепер. Тільки переїзди на пошту коштують нас річно 75.00 долярів (лише на трамвай), до того вартість скриньки. А головне, що на це йде багато часу: найменше 450 годин річно витрачається на переїзди.

Поштова скринька буде дійсна до 31 грудня цього року, але просимо всіх читачів, авторів, книгарні і всіх зацікавлених осіб уже від сьогодні скеровувати листування на нашу нову адресу:

NOWI DNI
187 Yarmouth Rd.
Toronto 4, Ont. Canada

ПЕРШИЙ СНІГ

Перший сніг, як перші поцілунки,
У душі міняється весь світ,
Мов із мрій твоїх весела юнка
Осипає щастя білий цвіт.

Засипає туги чорні ями,
Сріблом замальовує печаль.
Блисне сонце — зацвіте вогнями
На усьому сніжана емаль.

Сніг танцює, сніг кружляє, пада...
І танцює серце разом з ним...
І здається, вже немає саду,
А застиг у танці білий дим.

І змінилося старе обличчя:
На землі ні зморшок, ані ран.
Хтось сміється у вітрах і кличе,
То як скрипка, то немов боян.

За вікном шумить і грає море,
І південний острів — рідний дім.
Перший сніг танцює скрізь надворі.
І танцює серце разом з ним.

ВІРА ВОРСКЛО

***

Пам'яті друга Михайла Ситника.

Вчора я Ніягару побачив,
Понад пінистий гуркіт летів...
Була в серці байдужість, неначе
Ні страху, ні бажань, ні мети...

Лише може цікавости трохи
Надпотужний цей бачити вир,
Як і в спогадах досить "глибоких"
Сірі хвилі чужої Неви...

Бачив я Колорадо кеньйони,
Міссісіпі безмежну шир,
Та Дніпро мій, наче ікона,
Є святинею для душі...

Бачив я і Дунай вже, і Темзу,
І сповитий легендами Райн...
Та ж то спогади лише, то теми,
А Дніпро — це мій втрачений рай...

Ти не ширший є, не чистіший,
Мальовничість умовна твоя...
Та в степах, у вишневій тиші —
Україна і юність моя...

Микола ДЕРБУШІ

MODERN HEATING

ОПАЛЕННЯ:

Водяне — Парове — Помпи

Оіл Борнери та направи.

J. KIRICHENKO

945 DUNDAS ST. W. — TORONTO, ONT.

PHONE: EM 8-6602

Плянувати й розвивати майбутність Онтаріо

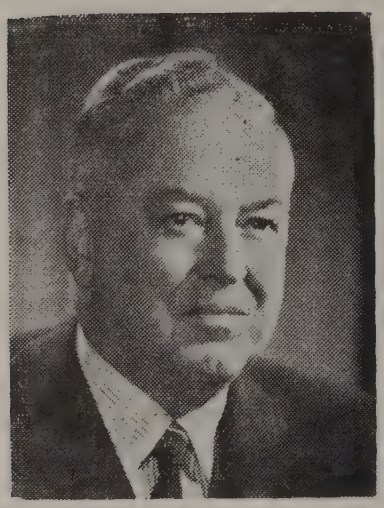

"УРЯД ОНТАРІО ГОРДИЙ ЗА ВЕЛИЧЕЗНИЙ РОЗВИТОК ЦІЄЇ ПРОВІНЦІЇ ЗА ОСТАННІ РОКИ... ЗА ПОСТУП, ЩО ПРОДОВЖУВАТИМЕТЬСЯ. ОДНОЧАСНО ВАШ УРЯД ЗВЕРТАЄ ОСОБЛИВУ УВАГУ НА ДОБРОБУТ КОЖНОЇ ОДИНИЦІ В ГРОМАДІ".

Hon. W. M. Nickle, Q. C.,
Minister of Planning and Development
for the Province of Ontario.

ЗА ОСТАННІХ ДЕСЯТЬ РОКІВ, У ЧАС КОЛИ ОНТАРІО ЗРОСТАЛО ШВИДШЕ, НІЖ БУДЬ-ЯКА ІНША ОБЛАСТЬ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ, ЦЯ ПРОВІНЦІЯ ПРИЙМАЛА ЩОРІЧНО БАГАТО БІЛЬШЕ, НІЖ 150.000 НОВОПРИБУЛИХ. ОНТАРІО ВДЯЧНЕ НОВОПРИБУЛИМ ЗА ЇХ ЗНАМЕНИТИЙ ВКЛАД, ЯКИЙ ВОНИ ВНЕСЛИ У РОЗВИТОК І ДОБРОБУТ ЦІЄЇ ПРОВІНЦІЇ.

ДОБРОБУТ НОВИХ ГРОМАДЯН ОНТАРІО БУВ І ДАЛІ ЛИШАЄТЬСЯ НАЙВАЖЛИВІШОЮ ТУРБОТОЮ МІНІСТЕРСТВА ПЛЯНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ. ЗАТЯМТЕ, ЩО ПОСЛУГИ ЦЬОГО МІНІСТЕРСТВА ДОСТУПНІ КОЖНОМУ ЖИТЕЛЕВІ.

ПО ДОКЛАДНІШІ ІНФОРМАЦІЇ У СПРАВІ ІМІҐРАЦІЇ ПИШІТЬ ДО ДИРЕКТОРА А. В. ҐРЕЙТА.

ONTARIO DEPARTMENT OF PLANNING & DEVELOPMENT

Hon. W. M. Nickle, M.B.E., M.C., Q.C.
MINISTER

Hon. Leslie M. Frost, Q.C., LL.D.
PRIME MINISTER

Нечесна метода московської беатифікації

Більшовики, нарешті, знайшли українського кандидата, що його хочуть канонізувати на свого святого. Це — Ярослав Галан, якого за протинародню і протирелігійну діяльність і вислужництво окупантському московському режимові знищило патріотичне підпілля у 1949 році. Тепер, у десятиріччя скону цього наскрізь москвофільського діяча, почалась на сторінках преси в Україні кампанія забронзування імені Ярослава Галана. Поети пишуть довжелезні віршилища на його честь, підкреслюючи його безсмертя, усякий намагається розповісти про своє знайомство чи співпрацю з ним, влада старається всією потужністю своєї пропагандивної машини умовити, що Ярослав Галан за свою вірну службу окупаційному режимові мусить тішитися пам'яттю і пошаною поневоленого українського народу. У цьому хорі віршописних дяків-підбрехачів, які за вивченим штампом співають акафисти на честь то партії, то Ленінові, то Сталінові, то Хрущову, то іншому більшовицькому божкові, не бракує і письменників з іменем. Ось Петро Панч у київській "Літературній Газеті" від 23 жовтня, 1959 року пише дитирамба під заворотним наголовком "Він смертю смерть поправ". Тут він вихвалює Ярослава Галана перш за все за його антирелігійну діяльність і про цю його діяльність пише такими суперлятивами, які в людини, що відчуває межі пристойности, викликають лиш огиду.

"За антирелігійну діяльність папа римський відлучає його (Галана) від церкви, — пише Панч, — але Галан не кається, а "плює на папу" (це назва Галанового пашквілю). А головне, з кожним днем стає все більше небезпечним для могутности Ватикану. Справді, у відкритій боротьбі український публіцист Ярослав Галан щодень все більше бере верх над всемогутнім папою, і нерви папської курії не витримують".

Хто ж такий справді цей Ярослав Галан? Львов'яни напевно пригадують собі низького амбітника, який шукав літературної слави у двадцятих роках у львівських літературних колах і навіть добився був одної з літературних премій за п'єсу. Та скоро виявилось, що Галанова п'єса "Дон Кіхот з Еттенгайму", — це фальшивка і йому, скомпромітованому, не залишилось нічого іншого, як перейти до радянофільського табору, що гуртувався тоді коло журналу "Вікна", які редагував Василь Бобинський — письменник, якого згодом так ганебно знищили більшовики, заманивши у Радянський Союз. Політично Галан був миршавеньким москвофілом, постійно перебував у товаристві таких москвофілів, як Кузьма Пелехатий, Голінатий, Заяць та інші. Тож і недиво, що з приходом більшовицьких армій у Галичину в 1939 році Галан зразу дістав редакторський стілець у львівській "Вільній Україні", ставши одночасно головним інформатором властей про місцевих українських діячів. З відступом більшовиків у 1941 році Галан почимчикував за своїми хлібодавцями у глибінь Росії, хоч залишались на місцях такі діячі, як голова міського управління комуніст Кармазин та інші. За цю вірну службу Галан дійшов на вершка, перескочивши по ієрархічній драбині навіть східно-українських вислужників, які перевищали його і роками служби і талантом.

Поза кордонами України Ярослав Галан став головним промовцем від імені українського народу. Після війни він повернувся у Львів з почестями та заслугами. Був офіційним кореспондентом на Нюрнберзькому процесі і тепер, як офіційно шанована особа, активно пропихався в літературу, головно в театр. Та вся ця Галанова творчість була не варта торби січки, коли ще й тепер Петро Панч у згаданій статті пише: "Треба правду сказати, за життя Галана ми не придивились як слід до його творчості". Бо й не було до чого придивлятись...

Але тепер справа виглядає інакше: Галана треба забронзувати, він має бути канонізований на більшовицького святого, тож і треба додати йому вартости також і в літературі. Уже після його смерти, театри почали ставити Галанові п'єси: "Під золотим орлом" і "Любов на світанні", напевно виправлені котримсь із вправних літераторів, може, Михайлом Рудницьким, який живе у Львові. Що більше, як за життя сам Галан старався фальшивкою продістатись у літературу, так і по смерті фальшивкою стараються йому додати літературної слави.

Ось у тому самому числі київської "Літературної Газети" (з 23 жовтня ц. р.) один із редакторів тієї газети Борис Буряк пише довжелезну статтю про Ярослава Галана, як про літературного і театрального критика. І що ж він робить, той Буряк? Бере чужі літературно-критичні праці і, не вагаючись, приписує їх Ярославові Галанові. У цій Буряковій статті цитуються цілі уступи з рецензії на книжку Галини Журби "Революція йде", що була видана у Львові в 1937 році, з літературного журналу "Назустріч" (число за 15 березня, 1938 року) і твердить, що всі розумні критичні думки в цій рецензії — це думки "безсмертного" Ярослава Галана! Читаючи статтю редактора Буряка, нам стало просто дивно, як могла була появитись рецензія Ярослава Галана в журналі "Назустріч". Таж "Назустріч" — передовий літературний національний журнал, редактором його був відомий поет Святослав Гординський, співпрацювали в журналі і Липа, і Ковжун, і Борщак, і Косач (той із давніших часів) і інші молоді таланти. Та справа стала ясна, коли ми взяли в руки згадане число "Назустріч" і з пожовклої вже сторінки вичитали підпис під рецензією: ЯАГ. Справа ясна: це ж рецензія одного з найкращих наших тодішніх літературознавців проф. Ярослава Антоновича Гординського, заслуженого діяча Наукового Товариства імені Шевченка. Справді, підсу-

ЧИСТИМО ФОРНЕСИ

усім нашим відборцям опалової оливи.

Тому користайте з цієї нагоди і замовляйте негайно в нашій фірмі опалову оливу. Будете мати повне вдоволення та ПЕРШОРЯДНУ ОБСЛУГУ

DNIPRO

FUEL OIL CO. LTD.

204 Bathurst Str.

Телефонуйте:

Удень: EM 6-6539, Уночі: RO 6-8446 або EM 6-6539

ваючи Галанові праці такого визначного літературознавця, редактор Буряк може вмовити в читачів, що Галан був визначним критиком. Але брехня має короткі ноги. Перш за все становище критика Гординського в рецензії не могло ніколи відповідати ментальності Ярослава Галана. Навіть дивно, як міг редактор більшовицької літературної газети Буряк у 1959 році схвалювати становище наскрізь національного за політичним і естетичним світоглядом критика Гординського, який закидав повісті Галини Журби брак сюжету і стверджував, що у повісті "є тільки маса, а характер — це перш за все людська індивідуальність" (підкреслення Б. Буряка), та ще й приписувати, що такі з погляду урядового більшовицького соцреалізму "єресі" міг сказати Ярослав Галан. Запобігливий Буряк просто приписав усі праці д-ра Ярослава Гординського Галанові (рецензія на Наталену Королеву, обговорення творів Смолича, Головка та інших). Це звичайна крадіжка, яку в кожному культурному суспільстві карається навіть законом. Найдивніше те, що ніхто цієї справи не розкриває, напевно зі страху. Таж є люди, які добре пам'ятають, що приписувані Буряком Галанові праці, є працями д-ра Гординського. Це саме праці цього визначного вченого, до речі знавця підрадянської літератури і автора книги "Література підсовєтської України", і їх ніяк не можна приписати Галанові, бо живе ж ще у Львові друг Галана Петро Козланюк і чи не стало в нього відваги, щоб заявити, що Галан стояв на протилежному становищі від д-ра Гординського, що він і не міг висловити тих думок, які йому підсуває Буряк, приписуючи йому статті Гординського; живе також Ірина Вільде, яка добре знає, хто писав і що писав у "Назустріч"; живе згаданий раніш д-р Михайло Рудницький, який давніше з кількох речень пізнавав кожного автора і який перед Святославом Гординським був редактором "Назустріч". Але як здобутись на відвагу в тоталітарному насильстві, коли наказано канонізувати Ярослава Галана за всіма законами більшовицької діялектики: немає в нього власних творів-діл, які робили б його гідним цієї канонізації, тоді підсунути йому чужу працю, щоб лише був святий, потрібний режимові. Такої фальшивки ще до тепер не знала і московсько-більшовицька система. Дотепер ми знали, що уряд може знищити автора, може знищити його твори і наказати йому відмовитись від своїх творів, а тепер уже можна й підсунути вірному служаці чужу працю і за цю працю оголосити його героєм...

У задушливій, брехливій і злочинній атмосфері перебуває наша зіпхнута до провінційної шараварщини література в Україні. У такій атмосфері не лише насильно знищено широких думкою і високих талантом письменників, але теж знищено їхні твори — витвір їхнього вільного духа. Натомість підноситься на п'єдестал звичайних бездарних графоманів типу Ярослава Галана, приписуючи їм ще й чужі твори. Та й чи ж справді оці залишки недобитих творців в Україні, примушених славословити бездарних вислужників, не крикнуть врешті, доведені до крайности: годі! Пора відкрити вікна і дихнути свіжим подувом! Пора вже дати правдиве визначення вартостям, і побачити справжню людину. Бож годі підозрівати, щоб ці недобиті наші творці не відчували, що навіть приписавши Галанові найкращі чужі твори, не вдасться з нього зробити великого, та й що зовсім недоречно, згадуючи про цього вислужника режиму, говорити "про вільний дух людини".

О. ТАРНАВСЬКИЙ

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

для всіх кляс українських шкіл на еміґрації:

1. **Л. Деполович**

БУКВАР

Четверте поправлене видання

Ціна: У Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

2. **Петро Волиняк**

БАРВІНОК

Читанка для 2-ої кляси

Третє поправлене й поширене видання

Ціна: у Канаді і США — 1.20 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

3. **Петро Волиняк**

КИЇВ

Читанка для 3-ої кляси

Друге збільшене видання (більший формат і виразніший та більший шрифт)

Ціна: у Канаді і США — 1.25 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

4. **Петро Волиняк**

ЛАНИ

Читанка для четвертої кляси

Друге поширене й поправлене видання (збільшено кількість сторінок, збільшено шрифт і формат сторінки).

5. **Петро Волиняк**

ДНІПРО

Підручник з історії української літератури і хрестоматія.

Єдиний на еміґрації підручник такого типу. Книжка ілюстрована.

Ціна: у Канаді і США — 1.50 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

6. **Дмитро Кислиця**

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(Фонетика й морфологія).

Підручник пристосований до українських еміґраційних шкіл (багато прикладів і завдань). Сьогодні — це єдиний підручник з української мови на еміґрації.

Ціна: у Канаді і США — 1.50 дол.,
в Англії й Австралії — 10 шілінгів

Замовляти в "Нових Днях". Школам і книгарням та церковним громадам — знижка.

Коли Ви хочете допомогти "Новим Дням" то користайтесь з послуг осіб і фірм, які оголошуються в нашому журналі. Вони допомагають розбудові журналу, то наш обовязок допомогти їм.

В таких випадках не забудьте поклинатись на наше оголошення.

Вчасно відновіть передплату — нагадувати нема кому й нема коли.

Не дайте, врешті, журналу сусідові — хай передплатить сам.

Жінка з дитиною

(Продовження із стор. 10-ої)

А вона, як і завжди, була спокійна та зосереджено-строга. Коли б я не знав Тетяни Іванівни, напевно подумав би, що вона зовсім забула про нашу розмову.

— Петре Васильовичу, зачекайте, ми підемо разом, — сказала вона, коли робочий день закінчився.

Ми вийшли останніми. Біля дверей стояла Ліночка.

— Ходімо, — кивнула їй Тетяна Іванівна.

Я аж зупинився. Як, і Ліночка! Це не входило в мої пляни! До того ж, я терпіти не міг оцієї білявої вертихвістки. Вона завжди реготала і не могла й хвилини просидіти мовчки. А її дурні жарти!

Одного разу Ліночка почепила до мого пальта штучну троянду. Я так і йшов додому з пишною трояндою, ніяк не розуміючи, чому люди позад мене голосно регочуть. Врешті мене виручив міліціонер. "Громадянине, — козирнув він мені, — у вас ззаду троянда". Я розгублено оглянувся. "Ззаду, на пальті". Він відчепив троянду і подав мені, козирнувши знову. А я пожбурив її в сніг і побіг додому, задихаючись від гніву. Що за дурні жарти! Не мав сумніву, що це зробила Ліночка, бо жодна витівка не обходилася без неї. Я не змінив свого переконання, хоч Ліночка й удавала, що нічого не знає.

Потім — мій робочий стіл. Я люблю, щоб кожна річ на ньому мала своє певне місце. Коли я помічаю, що якийсь папірець лежить не там, де йому належить, то просто не можу працювати. Про це знають усі мої товариші по службі і з достатньою повагою ставляться до порядку на моєму столі. Крім Ліночки, звичайно. Їй нічого не варто схопити мою лінійку й потім кинути куди попало, або взяти мою ручку (вона вічно губила свою). "Що ж тут такого?" — щиро дивувалася вона на моє зауваження. "Справа в тому, що у мене інший почерк, інша звичка писати, — терпляче розтлумачував я Ліночці. — Досить вам трохи пописати, як це перо вже не годиться для мене, я мушу брати нове..." "То й беріть, — легкодумно відповідає вона. — Або я вам дістану, якщо вам жалко". Ну, що робити з такою істотою!..

— Тетяно Іванівно, на хвилинку!

Я відводжу її набік і тихо кажу:

— Не розумію, для чого повинна йти з нами і третя особа. То більше — Ліночка.

— Ліночку запросила я, — відповіла Тетяна Іванівна. — Не турбуйтеся, усе буде гаразд.

І я змушений був скоритись.

Оля й сьогодні помила всюди підлогу. Але, хоч як дивно, мені було навіть приємно. Чи не тому, що тепер я прийшов не сам?

Побачивши нас, Оля звелася. Вона, мабуть, плакала, бо очі в неї були червоні аж попідпухали. Сповита дитина спала на ліжку.

— Знайомтесь, — сказав я. — Оце, Олю, Тетяна Іванівна, наш головний бухгалтер і голова місцевкому.

— Навіщо так пишно! — посміхнулася Тетяна Іванівна, потискаючи несміливо Олину руку. — Хай я буду просто Тетяна Іванівна.

Вона засміялася при мені чи не вперше, і я був просто-таки вражений, так змінилося її обличчя. Очі стали теплі і дуже ласкаві. Оля так і спалахнула, так і потягнулася до неї, наче сподівалася, що Тетяна Іванівна от-от погладить її по голові.

— А я?.. Чому ж ви мене не знайомите? — і Ліночка сама підійшла до Олі. — Я — Ліночка, — присіла вона перед Олею, наслідуючи якусь театральну панянку. Капризно відставила губи, очі так і сяяли. (Цікаво, чи може вона бути хоч на хвилину серйозною?). — Всі мене так звуть на роботі, забуваючи, що мені аж двадцять два роки.

Вона удавано тяжко зітхнула, а потім повела очима на ліжко:

— То ваша дитинка?

— Ліночко, зачекайте, — вкрутилася Тетяна Іванівна, бо ця баламутка уже встигла збентежити Олю. — Що ж ви, Петре Васильовичу, — запросили гостей та й стоїте? Хоча б чайком почастували.

Я пішов на кухню. Був навіть задоволений, хоч мене трохи розбирала цікавість: про що вони говоритимуть?

Коли чай закипів і я повернувся до кімнати, вони сиділи на канапі: Тетяна Іванівна з одного боку, Ліночка — з другого, а Оля — посередині.

— Прошу до столу, — сказав я жінкам. — Чай уже закипів.

— Не чай, а вода, — зауважила Ліночка.

Я навіть не глянув на неї.

Тетяна Іванівна звелася першою. Пригладила долонями волосся, зібране в тугий вузол, поклала руку на худеньке Олине плече:

— Отак, Олю, і будемо жити, — сказала вона, закінчуючи розмову. — А зараз поп'ємо чайку.

"Отже, вони щось вирішили", — зітхнув полегшено я. І — дивна істота людина! Ще недавно я гнівався на Олю, а тепер просто жалів її.

Прокинулась дитина. Ліночка і тут не могла не бути першою: підскочила до ліжка, відгорнула марлю, що прикривала обличчя немовляти.

— Ой, яке ж гарненьке! — в щирому захопленні вигукнула вона.

Я не міг утриматись від зневажливої посмішки. Дитина, як дитина, все у ній ледь намічено: очі, ніс, рот, і нічого гарного я в тому не бачив.

А Ліночка вже допитувалася в Олі:

— Хлопчик чи дівчинка?

— Хлопчик, — тихо відповіла Оля. Худеньке обличчя її вперше зігрілося ледь помітною усмішкою, і я звернув увагу на її очі — чорні, променисті, під тоненькими крильцями брів, вони були дуже красиві.

"І вона могла полюбити отого!" — пригадав я Калачика. Іще я подумав: "Дивно, а я гадав, що у неї дівчинка. Воно ж таке крикливе..."

Оля присіла на ліжко годувати дитину, а Ліночка вертілася по хаті, наче заведена. Я ревниво слідкував за нею, щоб вона чогось не порушила, і їй таки вдалося перехопити мій насторожений погляд. Показавши кінчик язика, Ліночка усміхнулась, а потім підійшла до Олі.

— Слухайте, Олю, як ви могли зважитись на те, щоб спати в одній квартирі з отаким людожером? Він же з'їсти може!

Пройшла по кімнаті, явно наслідуючи чоловічу

ходу, потім зупинилась навпроти мене. Насупила брови, віддула щоки, ткнула в мій бік пальцем:

— "То-оваришко Ліночка, по-опереджаю, щоб це було востаннє. Ви взяли мою ручку, а ви знаєте, що таке ручка для такого вельми акуратного службовця, як я?"

Зовсім недотепно, хоч жінки чомусь розсміялися. Я невдоволено нахмурився, тоді Тетяна Іванівна сказала примирливо:

— Не гнівайтесь, Петре Васильовичу. Адже вона з пелюшок така...

— Ненормальна, еге? — жалісно запитала Ліночка.

— Ану тебе! Пішли краще пити чай, — сказала Тетяна Іванівна.

За склянкою чаю і розповіла Тетяна Іванівна, що вони вирішили, доки я порався на кухні.

Олі в мене залишатися, звичайно, незручно. "І небезпечно", — докинула Ліночка, але Тетяна Іванівна підвела застережливо руку: зараз — серйозна розмова і жарти зовсім недоречні. Ліночка затихла.

— Отже, залишати Олю тут не можна, — вела далі Тетяна Іванівна. — Краще буде, коли вона сьогодні ж піде з нами. Житиме в Ліночки. У неї хороша кімната, їм утрьох не буде тісно. ("Умгу! — підтвердила у чашку Ліночка. — Нам буде просторо!" — і блиснула на мене лукавим оком...) А тим часом ми підшукаємо Олі відповідну роботу. Можливо, і в нашій установі. У Олі середня освіта, вона зможе працювати чи то в бухгалтерії, чи в канцелярії...

Я поглянув на Олю. Ледь розтуливши вуста, вона не зводила з Тетяни Іванівни очей. Була в тому погляді і велика надія, і віра, і вдячність.

Після чаю вони зібралися йти. Ліночка вхопила на руки дитину й голосно заявила, що нестиме тільки вона. А Оля, з вузликом у руках, на хвилину затрималась, звела на мене очі:

— До побачення, Петре Васильовичу!

— Бувайте здорові, — коротко відповів я.

Вона все ще стояла, вагаючись, певно, хотіла щось сказати і все не наважувалась. Я догадувався, що вона зараз могла сказати, і тому відразу ж додав:

— Ідіть, ідіть, на вас чекають.

Бо, признатися, не люблю сентиментів.

Оля востаннє поглянула на мене, в очах її блиснули сльози, потім швидко відвернулася й побігла слідом за жінками. Ось вона наздогнала їх, пішла поруч. А я стояв і дивився їм услід, доки вони не зникли за рогом.

Наступного дня, коли я прийшов на роботу, Тетяна Іванівна сказала:

— Ви мали рацію: він і справді негідник на всі сто відсотків.

— Ви таки ходили до нього?

— Так... Але нічого з того не вийшло. Ще вчора він забрав свої речі й зник... невідомо куди.

Я хотів запитати, як влаштувалася Оля, але подумав, що Тетяна Іванівна може невірно розтлумачити мою цікавість, і тому промовчав. Учора, коли я, провівши жінок, повернувся додому, кімната здалася мені великою та порожньою. Наче не додому — у чужу незнайому квартиру прийшов я знадвору. Стілець все ще стояв посеред кімнати, на ньому недавно сиділа Оля, і серце моє стиснулось від жалю до неї.

Одне ніяк не міг зрозуміти: як вона могла покохати Калачика? Коли уявив його товсті губи, що ось-ось заплямкають, що ними він цілував її, то аж здригнувся від огиди. Не інакше, вона на той час була сліпою!

Небагато часу треба було, щоб усі співробітники нашої установи дізналися про Олю. Сяюча Ліночка снувала поміж столами, немов човник, і я вже ловив на собі зацікавлені погляди. Мені було дуже незручно, я щораз більше сердився на Ліночку. А вона, про щось пошепотівши з Тетяною Іванівною, стала посеред кімнати і заплескала в долоні:

— Товариші, увага! Сьогодні ми одержуємо зарплату (наче ми не знали цього без неї!). Пропоную зібрати гроші на придане для нашого хлопчика.

Вона так і сказала: "для нашого хлопчика", наче вдвох із Олею народила його.

Що ж, придане, то й придане, думка хороша, хоч я ніяк не міг повірити, що вона прийшла в порожню Ліноччину голову. У Олі справді нічого немає, крім благенького вузлика. Але навіщо стільки зайвого галасу? Хіба не можна було тихенько сказати про це кожному, замість того, щоб улаштовувати мітинг?

Ох, оці ще жінки!

Я дав двадцять карбованців — не менше, але й не більше від інших. Беручи від мене гроші, Ліночка багатозначно промовила:

— Петре Васильовичу, ми підемо удвох купувати придане для нашого хлопчика.

Я аж почервонів від збентеження й гніву. Це нетактовне дівчисько робить вигляд, наче я чимсь зв'язаний з Олею та її дитиною. А може, просто насміхається наді мною? Недаремно ж хтось уже сміявся у мене за спиною.

— Слухайте, ви! — зашипів я їй просто в обличчя. — Дайте мені, врешті, спокій з тією дитиною!

— Але ж ви перші познайомились з Олею!

— Ідіть до біса з своєю Олею! — вже не витримав я. Швидко звівся і вибіг з кімнати.

Я трохи походив коридором, щоб заспокоїтись, а потім повернувся на своє робоче місце. Ліночка дулась на мене, але я не зважав на те, навіть зрадів: нарешті вона дасть мені спокій.

Але Ліночка була не з тих людей, щоб отак легко відчепитись. Клята дівчина сердилась, сердилась, а відразу ж по роботі підійшла до мого столу. Я саме збирав папери і удавав, що не помічаю її.

— Я все розкажу!

Я мовчав.

— Щоб вона знала, який ви.

Я мовчки збирав далі папери, хоч у мене почали тремтіти руки.

— Якщо ви такий, то не потрібні нашій дитині ваші нещасні гроші! Ось вони, їжте їх!

І кинула мені двадцять карбованців на стіл.

Я й досі дивуюсь, як не задушив у ту мить Ліночку. Я так глянув на неї, що вона пискнула, мов перелякана миша, і метнулася до дверей.

Схопивши гроші, я погнався за Ліночкою. Та вона вміла не тільки базікати, а вміла й бігати.

І ось я стою на вулиці з грошима в руці і не знаю, що далі робити. Гроші печуть мені долоню,

уявляю, як Ліночка принесе подарунки, і, звичайно, скаже Олі, що я пожалів грошей.

Що б я зараз дав, тільки б спіймати Ліночку!

Незчувся, як опинився на центральній вулиці. Завжди минав її, повертаючи з роботи додому, бо не терпів людської колотнечі, отого суцільного натовпу, що суне хідником, стискаючи тебе з усіх боків. А нині я чомусь звернув на цю вулицю, і ось повільно йду мимо дзеркальних вітрин магазинів, начинених крамом. І коли я помітив велику, розкішно одягнену ляльку у вітрині "Дитячого світу", то зрозумів, що сама доля привела мене сюди.

Молоденька крамарка показувала десятки цяцьок, але ота лялька, що у вітрині, так і стояла перед моїми очима. То було щось таке, що само по собі свідчило про неабияку ціну, — а саме це мені й потрібно. Я вже уявляв, як повернеться з магазина Ліночка й побачить ляльку. "Звідки це?" — "Петро Васильович приніс". І Ліночка змушена буде прикусити язика.

Лялька забрала чверть моєї зарплати, але я не калкував за тим, хоч і вважаю себе людиною ощадливою. Дехто навіть каже, що я скупуватий, але то дурні байки. Гроші є гроші, і вони не для того, щоб їх жбурляти на вітер.

Коли вийшов з магазина, почав накрапати дощ. Мені довелося зняти піджак та обгорнути коробку, щоб не намокла лялька. Я міг, звичайно, перечекати десь у під'їзді, але хотів прийти раніше, ніж Ліночка повернеться додому.

Я таки добре намок, бо вже перед Ліноччиним будинком полила злива.

— Ліночка вдома? — це було перше, що я сказав, коли Оля відчинила двері.

— Ще не прийшла, — відповіла, одступаючи, Оля. — Боже, як ви намокли!

Вона була в тому жакетику, що й учора. Так само скромно зачісане волосся, таке саме худеньке обличчя і великі очі під тоненькими крильцями брів. Але чому вона здається мені зараз зовсім іншою?

Я так пильно дивився на неї, що Оля зашарілася й опустила очі.

— Ви... почекайте на неї.

— Почекати? Кого? — по-дурному вирвалося мене.

— Та Ліночку ж!

Лише тепер я пригадав, для чого прийшов сюди.

— Ось, Олю, це вашій дитині.

— Навіщо ви!

— Беріть, беріть, — наполягав я. — Не мені ж славитись нею!

Оля засміялася, мабуть, уявивши неймовірну картину: мене з лялькою на руках. Потім запросила:

— Зайдіть до кімнати. Надворі ще дощ.

А й справді, чому б не зайти до кімнати? Ущухне злива, і я тоді вже піду додому.

Ліжко, де спала Олина дитина, було відгороджене ширмою. Кімната маленька, тому здається, що в ній забагато меблів, хоч, крім шафи, невеликого столу, двох стільців і вузенького ліжка, тут нічого немає. "Як же вони сплять? Невже Ліночка теж ночує на кухні?"

Оля поклала ляльку на стіл, потім посадила її, розправляючи платтячко.

— Коли я була маленькою, — сказала вона, — я дуже хотіла мати фабричну ляльку. Адже отака лялька — мрія кожної дівчинки.

Дівчинки? Аж тепер я пригадав, що в Олі хлопчик, а не дівчинка. Що ж вона робитиме з оцією лялькою?

А Оля гладила ляльку по маленькій голівці, і задумане обличчя її, ледь усміхнене, було дуже хороше.

— Мені вже пора йти, — промовив я згодом. — Дощ уже, здається, перестав.

— Так, перестав, — погодилась Оля і підійшла до вікна. Розчинила навстіж обидві половинки, і легенький вітерець війнув по кімнаті.

— Як стало свіжо й красиво.

Я теж підійшов до вікна. Злива вимила місто і пішла на захід, добродушно погримуючи, а тут уже було сонце. І все навколо: дахи будинків, великі вікна, зелені дерева, навіть чорний блискучий асфальт — сяяло такою вологою свіжістю, що не хотілося відривати очей.

А я дивився вже не тільки на місто, а й на тендітну постать, обрамлену світлою рамкою вікна. І мені здавалося, що це не востанне: пройшов дощ, відчинене вікно, і ми стоїмо біля нього.

("Дніпро", Київ, 1959.)

ЗВЕЛИСЯ РІКИ

Звелися ріки і лугами
Блакитно з'єднують свій путь,
А в небі хмари лебедями
Із ополонок воду п'ють.

Гаї спинились над водою
І тихо входять в клекіт рік,
І хмелем бродить під корою
В березах чистий, свіжий сік.

Налита сонцем і вітрами,
Хлюпоче веслами весна,
І піднімає буйні трави
Земля хмільна і запашна.

В ці дні бажаєш світ щасливий
Черпнути відрами до дна
І сміло сіяти на ниви
Багатство ярого зерна.

МИХАЙЛО СТЕЛЬМАХ

ПЕРШІ КРОКИ

Світ надзвичайно широкий
Має укладисті далі.
Від того і перші кроки
Майже завжди невдалі.

Безпомічні вірші перші.
Нещасне перше кохання.
Немає ніяких звершень,
А тільки одні поривання.

А потім приходять роки,
З'являється стримана сила.
Поглянеш — а перші кроки
Вже й пилом давно притрусило.

І смішно тобі й сердито,
І ти забуваєш часто:
Для того, щоб добре ходити,
Раз десять треба упасти.

ЛІНА КОСТЕНКО

ПРО ОДНУ ФОРМУ ДАВАЛЬНОГО ВІДМІНКА

У мові українських газет, журналів, а почасти й книжок в Україні після другої світової війни, внаслідок русифікаційного тиску, дуже поширилась одна форма давального відмінку, що суперечить нормам нашої літературної мови. Я маю на увазі закінчення -У (-Ю в іменниках чоловічого роду однини (батьку, учителю), вживану замість правильного закінчення -ОВІ, -ЕВІ (-ЄВІ): батькові, учителеві, краєві.

Офіційно цю форму запровадив, либонь, чернігівець П. Тичина, що, як комісар освіти, затвердив правопис, опрацьований в Уфі (маю на увазі видання "Український правопис", Київ, 1946 р.). У тому правописі до форми на -ОВІ, -ЕВІ систематично пододавано: "а також -У, -Ю". Очевидячки, цих "додатків" не викреслено і в новому, цьогорічному виданні правопису, бо, як це видно з передмови, "зближення" з "братньою" російською мовою в ньому ще більше посилено.

Це страшно прикре явище, і воно завдає просто "болю" людині з українським мовним чуттям. Відомо бо, що форма на -ОВІ, -ЕВІ наявна в 9/10 говорів нашої живої, народної мови. Вона ж абсолютно переважає в південно-західному й південно-східному наріччях, а форма на -У, -Ю тільки в північно-українському наріччі, та й то не у всіх його говорах (у західних його говорах поширене закінчення -ОВІ). А як наша літературна мова створена на основі південно-східного наріччя, то форма на -ОВІ, -ЕВІ й запанувала цілком природньо в її нормах. Про це сказано навіть в "Історичній граматиці української мови", що її видало в-во "Радянська школа" 1957 р.: "В укр. літер. мові переважає закінчення -ОВІ, (-ЕВІ, -ЄВІ); закінчення -У (-Ю) вживається рідко"... (ст. 185). Ті окремі випадки, коли можлива й форма на -У, зв'язані з певними умовами історичного або морфологічного характеру. Це або архаїчні вислови типу "слава Богу", "козацькому роду нема переводу" (приказка: тут форму "роду" затримало римування з "переводу"), або слова з основами на -ОВ (острів — острову, Яків — Якову, Львів — Львову; закінчення -ОВІ тут давало б повторення складу -ОВ, — тим воно тут і неможливе). Дехто вважає, що закінчення -У потрібне бувае при скупченні іменників чол роду в формі давального однини. Напр., О. Синявський у своїх "Нормах" подає такий приклад: "товаришеві вчителеві Гаврилу". Але я думаю, що це роблена комбінація, бо й третє слово може мати -ЕВІ. А вже цілком нормально звучать двослівні словосполучення "Тарасові Шевченкові", "Іванові Франкові".

До сказаного я додав би ще, що проти вживання форми на -У, -Ю промовляє й її тотожність (у багатьох випадках) із кличною формою: "батьку" — і "батьку!, "учителю" — і "учителю!, "краю" — і "рідний краю!, "Андрію Кикту" — і "Андрію Кикту!" (це ім'я й прізвище відомого тепер в Україні співака, що його там неправильно пишуть через І, — треба И).

На цю аномалію звернули увагу в Україні найкращі знавці нашої мови і такі видатні майстри нашого мистецького слова, як М. Рильський, О. Кундзич. М. Рильський у статті "З гадок про мову", надрукованій у "Літературній газеті", ч. 56 з 14.VII.1959 р., написав, що йому "просто боляче бачити, що в нашій літературі, і особливо в пресі майже зовсім — з дивовижною і навряд чи корисною послідовністю — викорінюється форма давального відмінку на -ОВІ, ЕВІ, ЄВІ, а вживаються далеко менше поширені в живій мові форми на -У, -Ю. О. Кундзич протестував проти вживання цієї форми у своєму виступі на останньому з'їзді письменників України.

Але ці протести не подіяли аніяк, і в тій самій "Літературній газеті", де була надрукована стаття М. Рильського, тексти аж рябіють від цієї російської форми. От, наприклад, у ч. 96, з 1 грудня 1959 р. маємо заголовок "Михасю Линькову" (замість "Михасеві Линькову"), а в замітці "Дяка братів" знаходимо: "М. Бажану", "О. Гончару", "П. Дорошку", "Т. Масенку", "О. Ющенку". Тим більше затримують цю неправильну форму в поєднаннях двох слів, як от "Івану Вергану", а іноді трапляються й такі чудасії, як "письменникові-початківцю".

Очевидячки, русифікаційна атмосфера там і досі така, що навіть голос найбільших авторитетів у нашому культурному житті глухне, як у ворожій пустелі. На превеликий жаль, доводиться сконстатувати, що й дехто з наших людей на чужині починають безкритично засвоювати цю чужу форму і переносити в нашу мову. От, наприклад, Василь І. Гришко написав і видав брошуру під наголовком "Хто з ким і проти кого? Відповідь Юрію Смоличу" (замість "Юрієві Смоличеві"). Нещодавно вийшла антологія Юрія Лавріненка "Розстріляне відродження", і на стор. 8 мене просто приголомшила ціла купа слів у цій російській формі: Юрію Шевельову (Шереху)... "Леониду Лиману"... "Івану Кошелівцю"... "Василю Барці"... "Василю Гришкові"... "Яру Славутичу"... Йосип Гірняк надрукував у "Свободі" листа "Гнату Юрі" (замість "Гнатові Юрі"). Газета "Вперед" надрукувала відповідь "С. Зеркалю" (замість "Зеркалеві"). Один молодий поет подарував старшому літературознавцеві свою збірку, написавши "Григорію Костюку" (замість "Григорієві Костюкові"). Ба більше ця форма переходить уже навіть у розмовну мову. Я

У СПРАВІ КУПІВЛІ Й ПРОДАЖУ РЕАЛЬНОСТЕЙ

звертайтесь

до

найбільшого українського бюра продажу

реальностей

Real Estate Ltd.

R. CHOLKAN

527 Bloor St. W.

Toronto, Canada

LE. 2-4404

ГОТЕЛІ — КАМ'ЯНИЦІ — ДОМИ

— ПІДПРИЄМСТВА

чув на зборах "угаверівців", як голова давав слово "пану" (не "панові"). А як дратувало людей з українським мовним чуттям на мистецькому вечорі "Українського театру в Америці" Й. Гірняка, присвяченому пам'яті гетьмана Мазепи" (5.XII.1959 р.)! Публіка ж багато раз чула повторювання форми на -У (-Ю) в словах "крулю", "гетьману", "Івану" (замість "крулеві", "гетьманові", "Іванові". Правда, це помилки віршованого тексту, але режисерові треба було б ці хибні місця повиправляти).

Я відзначаю це все, як пересторогу нашим людям на чужині, що, може, щиро орієнтуючись на культурне життя нашої батьківщини, несвідомо допомагають ворогові у русифікації нашої мови, нашого найбільшого національного скарбу. Як відомо, русифікаційний тиск на нашу мову виявляється не тільки в цій формі (і я про це пишу в більшій праці, що друкується в іншому місці), але ця форма особливо "болюча". Тим то я прошу редакції всіх наших газет і журналів передрукувати цю пересторогу.

В. ЧАПЛЕНКО.

Український Робітничий Союз

ОДНА З ПЕРЕДОВИХ БРАТСЬКИХ І ДОПОМОГОВИХ УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ В АМЕРИЦІ І КАНАДІ.

Понад 24.000 членів — сім мільйонів майна — два мільйони надвишки. Модерні і догідні роди обезпечення — низька членська вкладка — надзвичайна допомога. Допомога у випадку хвороби й каліцтва — безробіття та іншого нещастя. Допомога студіюючій молоді — стипендії — семінарі — спорт — дитячі підприємства — літні табори. Допомога українським культурним, громадським і гуманітарним установам.

ПЕРШОКЛЯСНА ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ В ҐЛЕН СПЕЙ, Н. Й.

Мальовничий простір розкішного парку — модерно устатковані кімнати — першокласний харч — модерний павільйон для танців — джерельне озеро — купання — спорт — культурна розвага.

ТИЖНЕВИК "НАРОДНА ВОЛЯ"

Виразник української демократичної і державницької думки.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

всеукраїнська установа — гордість української спільноти в Америці і Канаді. Він об'єднує всіх американських і канадських громадян українського роду без огляду на їхнє релігійне вірування, територіяльне походження і політичне переконання.

Вступайте в члени Українського Робітничого Союзу. Пишіть до Головної канцелярії на адресу:

UKRAINIAN WORKINGMEN'S ASSOCIATION
440 Wyoming Ave., Scranton, Pa., U. S. A.

ЗДИБАВСЬ ХЛОПЕЦЬ ІЗ БІДОЮ

Над швидкою течією
Стрівся хлопець із зорею,
Личко біле, стан високий, —
Сукню прала ясноока.
Від білизни кладка гнеться,
Сплесне річка, стрепенеться,
Хлюпче річка, — не вгаває,
Заіскриться та й заграє.
Миє праля руки білі,
Звисли коси понад хвилі.
Довгі коси — не завиті,
Русі коси в м'яті змиті.
Стала праля та й гукає:
Що хлопчина цей шукає?
Якщо вмиться — ось водиця,
Якщо щастя — цур, ділиться!
— Я, красуне, йшов по полю
Та й побачив в річці долю,
Запитаю тільки броду
Для мойого переходу.
— Либонь краще не питайся,
Мабуть, хлопче, повертайся...
Бо весняні води сині
Затопили все в долині.
У дівчини тої ласки,
Як в ставочку тихім ряски,
У дівчини тої вроди,
Як на дикій грушці плоду.
Над рікою, над водою
Здибавсь хлопець із бідою —
Дарма хвиля кладку миє,
Дарма в хлопця серце мліє.

НАДІЯ ПРИХОДЬКО

ОПРАВЛЕНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛІВ "НОВІ ДНІ"

Кожен річник окремо, гарна полотняна оправа із золотим тисненням, разом 432 сторінки друку.
Ціна за річник 5.00

"СОНЯШНИК"

Два річники в одній книжці (роки 1956-1957), 440 сторінок друку, у гарній полотняній оправі, золоте тиснення, ціна книжки 6.50

За один річник, 220 сторінок друку, гарна полотняна оправа, золоте тиснення, — ціна за книжку 4.50

Купіть для вашої дитини річник "Соняшника" — матимете найкращу дитячу книжку з різноманітним матеріялом, з багатьма ілюстраціями, чимало з яких виконані у двох кольорах, написана гарною мовою, сучасним правописом. Річник "Соняшника" позбавить клопоту — "Що дати почитати дитині?.."

Купимо чи заміняємо "Нові Дні" ч. 2 (березень, 1950 р.) і ч. 7 (серпень, 1950 р.). Потребуємо цих чисел для поповнення річників.

ЗАЦВІЛИ ЗАГРАВИ...

Зацвіли заграви домен,
Поїзд весело загув,
Щось промов мені на спомин,
Щоб довіку не забув.

Щоб полів осіннє збіжжя
Зашуміло, наче май,
Щоб за гулом Запоріжжя
Вбрався цвітом небокрай.

Хай те слово, наче птиця,
Наче хвилька на житах,
У зіницях заіскриться,
Затріпоче на устах.

Ти мовчиш, а серцю чути,
Хоч не мовлене воно,
Слово, слово — свіжість рути,
Чисте сонячне вино...

І не гасне спалах домен,
І за обрієм вогні —
Не промовлене на спомин
Квітне слово в далині.

АНДРІЙ М'ЯСТКІВСЬКИЙ

ПРИЛЮДНИЙ ЗАПИТ ПРЕЗИДЕНТОВІ КУК-у о. д-рові В. КУШНІРЕВІ ТА ВИКОНАВЧОМУ ДИРЕКТОРОВІ ЦЕНТРАЛІ КУК-у п. В. КОХАНОВІ

У вінніпезькому півтижнешикові "Новий Шлях" від 25 грудня 1959 р. вміщено таке повідомлення (друкуємо без поправок):

Пресова конференція з представниками Централі КУК.

У п'ятницю, 4 грудня, в приміщенні Екзекутиви КУК у Торонті відбулась пресова конференція з президентом КУК о. д-ром В. Кушнірем та екз. дир. В. Коханом з Вінніпегу. Заступлені були: "Батьківщина", "Вільне Слово", "Гомін України", "Наша Мета", "Новий Шлях", "Український Голос", "Канадійський Фармер" і "Світло". Пробрано різні справи зв'язані з діяльністю Централі КУК, як теж побудовою пам'ятника Шевченкові, включно до справи скликання Світового Конгресу Українців у вільному світі. Конференцією проводив кореспондент "Нового Шляху" д-р С. Росоха, а в дискусії забирали слово також І. Варяниця, В. Левицький, о. П. Хомин, В. Солонинка, А. Курдидик і О. Тарнавський.

Доводжу до відома керівників централі КУК, що на цю важливу пресову конференцію я запрошений не був. Сьогодні перевірив і виявив, що редактор журналу "Молода Україна" (орган Центр. Комітету ОДУМ-у) Б. Олександрів також запрошений не був. Поруч з цим по Торонті пускаються поголоски, що "східняки" громадськими справами не цікавляться, мовляв — ледарі вони...

У зв'язку з цим ставлю такі запитання:

1. Чи це сталося з вини централі КУК, зокрема о. д-ра президента і виконавчого директора, чи з вини місцевого відділу КУК?

2. Якщо це сталося з вини місцевого відділ КУК, зокрема з вини д-ра С. Росохи, який, як ка жуть, зуби з'їв на "соборності" і на "толерантном ставленні" до православних, то чому централя КУ дозволяє її іменем робити такі "соборні" вправи Між іншим, це не вперше так робиться...

Я думаю, що зайвим буде пояснювати, що це об раза не нас як редакторів, а в першу чергу наши читачів, які активно підтримують КУК і беруть ак тивну участь у зборі коштів на побудову пам'ят ника Т. Шевченкові, бо ми з Б. Олександровим н цьому лише виграли — заощадили собі час.

Разом з цим хочу поставити питання редакторам чи ви, дорогі колеги, вважаєте це за нормальне яви ще, чи таки за будування якоїсь "вищерасової республіки, у якій "східнякам" місця нема? Щод "Нових Днів", то вони собі вибороли право н громадянство, хоч час од часу отаке ще трапляє ться і з "Новими Днями", але "Молода Україна на протязі майже десяти років існування цьог права — бути повноправним членом у родині ук раїнської преси — з невідомих усьому громадян ству причин не здобула. Хочу пригадати шановни і дорогим колегам, як пару років тому, коли в при міщенні редакції "Гомону України" були основу ючі збори спілки українських журналістів, я про тестував, що на них нема присутнього редактор "Молодої України" і зробив внесок запрошувати його на всякі пресові наради. Тоді ніхто з вас н протестував проти мого внеску і він був прийняти одноголосо. А все таки "Молода Україна" й дос стоїть десь "за порогом"...

Ставлю це питання редакторам тому, що прес таки совість суспільства і від неї сьогодні залежит усе. Отже, залежить і однакове ставлення наши установ і організацій до всіх часописів.

"Молода Україна" сьогодні єдиний журнал дл молоді на еміграції. Признаймося щиро, хоч, може дехто й не хоче цього визнати, що "Молода Укра їна" — журнал таки досить добрий. ОДУМ мож

НАЙ ВІДЖИВНІШИЙ
СТРАВНІШИЙ
ДЕШЕВШИЙ ХАРЧ,

ЩО МАЄ В СОБІ ВСІ ВІТАМІНИ, ЦЕ

МОЛОКО

І МОЛОЧНІ

ПЕРЕТВОРИ

СПОЖИВАЙТЕ
ВИСОКОВАРТНІ ПРОДУКТИ
ЄДИНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОЧАРНІ

ROGERS DAIRY Ltd.

459 Rogers Road, Toronto, Ont.
Phone: RO. 9-7193

бути гордий з того, що тільки він має пресовий орган, а жодна інша молодеча організація на такий подвиг не спромоглась. Чи можна ж ним нехтувати?..

А уявіть собі, що "Молоду Україну" видає СУМ чи МУН? Чи можливе було б таке ставлення до неї, як є тепер?

Вибачте, але я вважаю, що це явище ненормальне і про нього мусить знати усе наше громадянство, а зокрема читачі "Нових Днів" і "Молодої України": щоб якусь хворобу лікувати, то її перш за все треба установити — без правильної діягнози лікування неможливе.

П. ВОЛИНЯК

Вш. п. **М. Д-ш** із США: Чи ви, людина, яка колись будувала наш журнал, вважаєте, що ради "сособорности" я повинен був і цю справу промовчати? Чи Ви і в даному випадкові вважаєте, що людина, яка пригадає другій людині, що вона хвора на... ну, на щось дуже погане! — стане сама хворою на те погане, а та хвора моментально очиститься від тієї погані?..

І чи Ви це розцінюте як "східняцький" наступ, чи як оборону?

Буду дуже вдячний за Вашого листа з цього приводу.

П. Вол.

ПОЖЕРТВИ НА ПАМ'ЯТНИК Т. ШЕВЧЕНКОВІ У ВІННІПЕЗІ ВІДРАХОВУЮТЬСЯ З ПОДАТКУ

Із Міністерства фінансів Канади до централі КУК надійшов такий лист:

"Стверджуючи одержання Вашої кореспонденції в листі від 23 минулого місяця про збірку коштів на пам'ятник Тарасові Шевченкові, повідомляємо, що Комітет побудови пам'ятника буде вважатися за добродійну установу, для цілей, які передбачені в Акті прибуткового податку, а зокрема в його секції 62/1/e.

На цій підставі пожертви, які надійдуть до Вашого Комітету на цю мету і будуть стверджені відповідними посвідками, будуть відраховані з податкової суми в розмірах, передбачених Статутом, секції 27/1/A".

Бюро директора Правного Відділу. Оттава.

Цим уряд Канади ще раз виявив своє прихильне ставлення до канадських українців, до Т. Шевченка і до української справи взагалі.

Подвоїмо кількість передплатників журналу до його 10-річчя!

ЧИТАЧІ ПИШУТЬ

Шановний Петре Кузьмовичу!

Шлю 6.00 дол. З них 4.00 на віднову моєї передплати, а 2.00 на пресовий фонд. Дуже хочу знайти Вам пару передплатників, але поки що ще не знайшов. Як тільки знайду, то зараз же візьму в них гроші і вишлю сам.

Я цілком вдоволений із журналу і буду передплачувати його доти, поки бачитимуть мої очі.

Бажаю Вам і всім співробітникам журналу радісного Різдва Христового і всього найкращого у Вашому житті!

Константин РИБАЛКА, Бруклин, США.

Вельмишановний Редакторе!

Шлю 8.00 дол. — 4.00 на віднову своєї передплати, а 4.00 дол., за нового передплатника, адресу якого додаю.

Щодо отих анонімних погроз. Це явище цілком звичайне: шкільні підручники Вашого видання виявились багато ліпшими від інших, і це викликало лють безсилих ремісників. От і "їдуть" на Вас усіма можливими способами. Саме з цієї причини католицька преса й підтримує їх...

На мою думку католицька преса не має морального права умішуватися у справи шкільного виховання поза її парафіями. Ми ж того не робимо! Напр., у Нью-Йорку, Чікаго і в Детройті та в інших містах католицька церква зуміла побудувати величезні католицькі парафіяльні школи, але в них вчать тільки по-англійському, а українська мова викладається там по одній годині на тиждень.

Чи не краще було б тим редакторам звернути увагу на свої справи, а не "опікуватись" нашими?..

Б. Романенчук також не повинен би шкірити своїх ремісничих зубів на інших видавців, чим фактично під'юджує темних типів на кримінальні вчинки — погрози вбивства тощо.

Ф. ФЕДОРЕНКО, Детройт, США.

Шановний пане Волиняк!

Шлю 8.50 дол. Прошу розподілити їх так: на віднову передплати 3.50 дол., а 5.00 дол. на розбудову журналів.

Юрій ГОЛОВКО, Торонто, Канада.

Петре Кузьмовичу!

Шлю гроші (вірніш передаю через проф. Д. Кислицю) 4.00 дол. за нового передплатника. Це саме той, якого Вам бракувало до повного подвоєння числа передплатників.

М. СТЕПАНЕНКО, Нью Брунсвік, Н. Дж., США.

Ви вгадали, дорогий Миколо Омеляновичу! Це саме він! Але з невеличкою умовою: якщо ще тисяча наших читачів зроблять те саме, що Ви... Тоді фота п. Ф. Халецького й Ваше красуватимуть на першій сторінці обкладинки. Та ще й як: найменше в чотирьох кольорах!

П. ВОЛ.

Високоповажаний пане Волиняк!

Приєднуюсь до творців "чуда" — шлю чека на 19.50 дол., які прошу розподілити так: 3.50 на віднову моєї передплати, 2.00 на розбудову журналу, а 14.00 за чотирьох нових передплатників, адреси яких додаю.

Дай, Боже, щоб Ваш скромний заклик таки справді перетворився на чудо і щоб число передплатників

журналу справді подвоїлось!

Ваш репортаж "Зустріч із людьми з того світу" написаний справді прекрасно і це дало мені змогу приєднати кілька нових передплатників, а кілька ще обіцяли самі вислати гроші.

І. ГУРТОВЕНКО, Торонто, Канада.

Шановний пане Волиняк!

Бажаючи допомогти подвоїти число передплатників журналу, шлю 5.00 долярів, які прошу розподілити так: 1.50 на розбудову, а 3.50 для нової передплатниці, адресу якої додаю.

З пошаною
Ганна ШПУК, Торонто, Канада.

Дорогий Пане Волиняк!

Шлю поштовий переказ на 11.00 долярів, які прошу розподілити так: 6.50 на віднову передплати "Нових Днів" і "Соняшника", 3.50 за передплату "Н. Д." для моєї приятельки в Німеччину, 1.00 дол. на пресовий фонд.

З українським Різдвом Христовим вітаю Вас і бажаю всього доброго та багато сили й здоров'я для Вашої невтомної і важкої праці.

Христос Рождається!
Марта СТРІЛЕЦЬКА, Монтреаль, Канада.

Вельмишановний пане Волиняк!

Шлю гроші за чотирьох нових передплатників на журнал "Соняшник", з них один у Канаді, а три у США.

З пошаною
Ніла ПЕРЕДЕРІЙ, Монтреаль, Канада.

До редакції журналу "Нові Дні", Торонто.

Шлю 7.00 за двох нових передплатників. Прошу слати журнал з січня.

З пошаною до Вас
свящ. М. ГОМЕНКО, Летбрідж, Канада.

Вельмишановний Петре Кузьмовичу!

Включаючись у кампанію за подвоєння передплатників нашого журналу, шлю 4 фунти й 10 шілї, з яких півтора фунта — віднова моєї передплати, а три — за двох нових передплатників, адреси яких додаю.

З пошаною до Вас,
В. ДВОРЦОВИЙ, Канлей Вейл, Австралія.

Шановний пане Волиняк!

Шлю передплату і 1.50 на розбудову журналу.

О. РАДКЕВИЧ, Торонто, Канада.

Вельмишановний пане редакторе!

Шлю 8.00 дол., з яких 4.00 на віднову моєї передплати, а 4.00 за нового передплатника.

З нагоди Різдва Христового і Нового Року пересилаємо — я і мій муж — найщиріші побажання доброго здоров'я, витривалости і успіхів у житті, зокрема зустрічей з людьми "з того світу"!

Ганна ШИРЕЙ, Ріґо Парк, США.

Вельмишановний і дорогий Петре Кузьмовичу!

Вам і всім співробітникам журналу найкращі побажання з нагоди Різдва Христового і Нового Року!

Христос Рождається!

При цій нагоді шлю 3.00 дол. на пресовий фонд!

В. ГОЛОВІН, Вінніпеґ, Канада.

Пане Волиняк!

Шлю віднову передплати і 0.50 дол. на розбудову. Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового Року, а також дуже кріпкого здоров'я!

Щиро жичливий завжди
А. І. СЕНЧУК, Фоам Лейк, Саск., Канада.

Пане редакторе!

Шлю поштового переказа на 8.50 дол. З них 3.50 на віднову моєї передплати, а 5.00 на розбудову.

З пошаною
Павло ТИЩУК, Ґвелф, Канада.

Вельмишановний пане Волиняк!

Шлю 5.00 дол. З них 3.50 на віднову передплати, а 1.50 на розбудову журналу.

З пошаною
А. СТРЮВЕР, Торонто, Канада.

(Далі на сторінці 32-ій.)

МАЄМО ТАКІ ДИТЯЧІ ВИДАННЯ:

Тарас Шевченко — ВІРШІ, стор. 44, формат: 10 x 7, 42 ілюстрації і портрет Т. Шевченка роботи Слищенка. Кольоровий друк, обкладинка двокольорова, гарний папір. **Ціна — $0.90.**

РАЙДУГА — збірочка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, 26 ілюстрацій, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в 2-х кольорах. **Ціна — $0.35.**

М. Трублаїні — ПРО ДІВЧИНКУ НАТАЛОЧКУ І СРІБЛЯСТУ РИБКУ, стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі на всю сторінку ілюстрації, обкладинка в 2-ох кольорах. **Ціна — $0.40.**

"СОНЕЧКО Й ХМАРИНКА" — збірка для дітей молодшого віку, стор. 16, формат — 10 x 7 цалів, 33 ілюстрації, гарний папір, кольоровий друк, обкладинка в двох кольорах. **Ціна — $0.35.**

"РУКАВИЧКА", стор. 16, формат 10 x 7 цалів, великі й гарні ілюстрації, кольоровий друк. **Ціна — $0.40.**

Замовляти в "Нових Днях".

Приймається передплата на дитячий місячний журнал

СОНЯШНИК

Журнал має 20 сторінок друку, багато ілюстрацій, друкується на гарному папері, кольоровий друк.

Передплата на рік:
Канада — 3.00 дол., США — 3,50 дол.,
Австралія й Англія — 20 шіл.

Ціна окремого числа — 30 центів, в Англії й Австралії — 2 шіл.

Замовлення і все листування слати на адресу "Нових Днів".

Вийшла обмеженим накладом нова книжка **Василя ЧАПЛЕНКА**

ДЕЩО ПРО МОВУ

збірка лінгвістичних статтей.

Ціна — 1.00 доляр.

Замовляти:
Vasyl Chaplenko
c/o UVAN — 11½ W. 26th St. New York
N. Y. U.S.A.

Микола ХИМИЧ

НІКОПОЛЬСЬКИЙ МАНГАНОРУДНИЙ БАСЕЙН

Але спочатку трохи про місто Нікополь.

У нас, очевидно під впливом різних художніх творів, про запорожців виробилось поняття, як тільки про професійних вояків. У короткі перерви між війнами чи походами вони, думаємо ми, в Січі або нічого не робили, або тільки горілку пили. Коли б це справді було так, то вони не протримались би ні одного дня, а між тим вони не тільки існували більше двох століть, а й підірвали основи двох, першокласних тоді, держав світу — Блискучу Порту і Річ Посполиту.

Насправді, уклад життя запорожців у мирний час був складний та організований. Крім військових та інших справ вони займалися й господарськими справами в т. ч. й торгівлею із своїми сусідами.

Недалеко від Січі, яка містилася там, де пізніше були виявлені зложища манґанової руди, на Дніпрі, у місці, де сходилися торговельні шляхи з Криму, Дону, Очакова, Молдавії, Слобожанщини — була переправа. На цій переправі осідали запорожці, а з часом тут виникло торговельне селище, яке називалося по різному: Микитина переправа, Микитин ріг, Микитине селище. Торгівля велася тут досить активна, як також перевантажувалися найрізноманітніші товари.

Знову ж, невірним є те, як прийнято думати, що запорожці потребували тільки борошно, рибу та сіль з харчових товарів, а з промислових — порох, смолу, дьоготь та китайку. Як свідчить французький консул при кримському ханові Пейсонель та історик А. Скальковський, запорожці брали різні т. з. заморські товари: грецькі та акерманські вина, цитриновий сік, сушені овочі, праванську олію тощо.

Як прийшли сюди росіяни, то вони, щоб утруднити татарам робити наскоки, на Лівобережжі, від Озівського моря до Дніпра, побудували укріплену лінію; а на Правобережжі збудували дві кріпості: на долішньому Дніпрі — Херсон, а на Микитиній переправі, як у надзвичайно рухливому пункті — Словенськ.

За задумами Потьомкіна місто Словенськ мало б стати центром, з якого управлялись би новозавойовані території, а в недалекому майбутньому й усі землі, які колись займала Візантійська імперія, бо, як відомо, Катерина II мріяла стати її наступницею.

Місто Словенськ почали будувати у 1779—80 рр. На мапі, виданій генштабом російської армії у 1781 р., написано "Словенск", а на мапі виданій у наступному році вже написано Нікополь.

Нікополь значить — "місто перемоги". Треба думати перемоги над запорожцями.

***

Манґанова руда є найцінніщим нашим національним багатством, тому, що тепер без манґану неможливо виробляти т. зв. чорних металів, тобто чавуну та сталі, а на світі зложищ манґанової руди не є дуже багато. Ті родовища, які на сьогодні відомі, містяться в країнах або промислово не розвинутих, або взагалі мало обжитих. Тільки нікопольське родовище має виключно зручне розташування, бо міститься майже в центрі між багатим на металюрґійне паливо Донбасом, найкращим у світі родовищем залізної руди Кривого Рогу, та дешевим джерелом електроенергії — Дніпрельстану.

Віддалі залізницею нікопольського родовища до цих районів такі:

Нікополь — Горлівка ..... 440 км.
Нікополь — Кривий Ріг ..... 100 км.
Нікополь — Запоріжжя ..... 120 км.

Такі ж промислові країни як США, Англія, Франція, Німеччина, Бельгія її зовсім не мають. Світові запаси манґанової руди тепер визначаються на один мілїард тонн і по країнам розподіляються так:

країни	в млн. тонн руди	Хемічний склад руди в %%: чист. мет в ній:	хемічний склад руди в %%: манґану	силікату	фосфору
Україна	390	121	28-33	до 25	0.25
Грузія	160	72	40-50	до 9	0.20
Бразилія	140	71	44-58	до 14	0.20
Індія	100	51	46-56	5-7	0.10
Ґана	40	19	42-53	3-7	1.12
Півд.-Афр. Союз	18	9	42-58	2-7	0.00

Якість манґанової руди кваліфікується в залежності від того, скільки вона має в собі манґану, двоокису силікату та фосфору. Хоч хемічний склад нашої руди найгірший, одначе за кількістю чистого металу в ній, на сьогодні це є найбільше родовище у світі і становить воно щонайменше 25% світового запасу металю манґану.

***

Про можливість використовувати манґан у різних технологічних процесах знали вже давні народи. Але перший патент на застосування його при виробництві сталі взятий у 1799 р., а в чавуні у 1808 р. У 1839 р. науково доведено, що манґан поліпшує якість чавуну та сталі. Практично ж у металюрґійному процесі почали вживати його тільки тоді, коли був найдений спосіб виробництва литої сталі, який відкрив Бессемер у 1856 р., а Мартен у 1865 р.

Із розвитком машинобудівельної індустрії, особливо відтоді, як почали будувати складні і точні машини та апарати, до сталі стали ставити все більші й більші вимоги (до її якости в універсальнім значенні цього поняття).

Щоб надати сталі якоїсь особливої якости, до неї додають, відповідно до вимог, різні т. зв. кольорові метали, як хром, нікель, вольфрам, титан і т. д. Кожний з них надає сталі якоїсь особливости: той твердости, той еластичности, інший пружности, від того вона не іржавіє, а той робить сталь здатньою тримати гостре жало і т. д. Але манґанові належить далеко більша роля, ніж усім іншим. Його додають до сталі не тільки для надання їй якоїсь специфічної якости чи властивости, а ще й тому, що він уможливлює ведення металюрґійного процесу взагалі.

Коротше: без манґану тепер неможливо виробляти сталь. Манґанова руда чи метал манґан є обов'язковим та необхідним складником металюрґійної шихти.

Отже, манґан вживають:

1) Для ведення технологічного процесу взагалі (тобто виробництва сталі);

2) Для надання сталі спеціяльних властивостей, якостей.

Перше. Його технологічне значення зводиться до того, що він дає можливість очистити сталь і чавун від небажаних та шкідливих домішок, а саме:

а) Для виділення із сталі шкідливих сполук заліза з киснем (закису заліза);

б) Для виділення з металу у шлак сірки;

в) Розріджує шлак;

г) Не допускає виділятися у сталь вуглецеві у вигляді графіту.

Друге. Його якостеве значення полягає в тому, що він поліпшує сталь таким способом:

а) збільшує її твердість,

б) збільшує еластичність та пружність,

в) збільшує щільність сталі,

г) не допускає т. зв. червоноломкости сталі й чавуну,

д) робить сталь здібною не намагнічуватись,

є) а найголовніше — підвищує коефіцієнт спротиву на стирання сталі.

Багато частин машин чи апаратів роблять в умовах, коли одна деталь треться об другу і тому скоро стирається. Напр., толок у циліндрі двигуна, вісь у колесі та інше. Тому такі частини виробляються тільки з манґанових сталей.

Типово, сталь має в собі такі границі манґану:

тверді сталі	до 0.50 %
середні сталі	до 0.75 %
м'які сталі	до 1.00 %

Спеціяльно ж манґанові сталі мають 7—12% і до 22% манґану.

У металюрґійній промисловості манґанова руда вживається:

1) У ферростопній промисловості, де виробляють стопи манґану із залізом (чистий метал манґан не вживається у металюрґійній промисловості), а саме:

а) бідний ферроманґан, в якому є манґану 25—45%,

б) багатий " " 45—80%.

2) У доменному виробництві при виготовленні переробного та спеціяльного чавуну, у т. ч. й зеркального чавуну, де манґану є до 25%.

3) При виробництві сталі манґанової руди вживають дуже рідко і то у невеликій кількості. Тут уживається зеркальний чавун та ферроманґан.

90—95% манґанової руди йде у металюрґійну промисловість, а остання відходить у хемічну, склянну, фармацевтичну, електротехнічну промисловість та на виготовлення стопів: бронзи, дюралюмінія, манґанін, електрону.

Як зростала манґанорудна промисловість, видно з таких даних:

1) Середньорічний видобуток манґанової руди у світі по 20-річчях (у тонах):

1881—1900	рр.	350.000
1901—1920	"	1,600.000
1921—1940	"	3,250.000

2) Видобуток в окремих країнах зростав так (у тонах):

	1900	1913	1935 1937	1940	1945
Україна	90.2	943	1.037	862.6	
Грузія			1.650		214
Індія	122	828	826		245
Бразилія		123	265		
Ґана			535		713
Півд.-Афр. Союз			570	115	

Слідує зауважити, що манґанова руда хоч і в ве-
великій кількості, але добувається і в інших країнах. У 1938 р. видобуток по країнах, у %% до світового в-
добутку, був такий:

Грузія	29.6	Єгипет	2.
Україна	20.4	Куба	2.
Індія	15.0	Мароко	1.
Півд.-Афр. Союз	9.0	Японія	1.
Ґана	7.0	Філіпіни	1.
Бразилія	3.8	Інші країни	6.

***

З розвитком, в останній чверті XIX ст., промисло-
вости на Україні почали посилено працювати різні ек-
педиції по розшуках сировини, аби забезпечити її по-
треби та вимоги.

У районі Нікополя по лівому березі річки Солон-
були здавна відомі ознаки присутности тут манґанов-
руди. З ініціятиви Геологічного комітету сюди був пр-
сланий з експедицією інж. В. А. Домґер, який у 1883 р-
дослідивши берег річки на протязі 7 км., установ-
наявність манґанової руди. Після нього тут побува-
ще кілька експедицій, які досліджували більшу площ-
на схід від річки і які остаточно ствердили присутніс-
руди і оцінили її на предмет промислової експлуатац-
У 1886 р. напроти села Олексіївки була побудована-
пущена в дію перша манґанова копальня — Покров-
ка, пізніше ім. Раковського.

У 1891 р. інж. Завадський знайшов поклади ман-
руди по річці Томаківці.

У 1927—28 рр. відкрили родовище коло с. Олекса-
дрівки.

У 1893 р. геолог Н. Соколов перший дав коротк-
опис рудного району, а у 1901 р. він дав повне зведе-
ня усіх дослідів, на підставі яких установили, що р-
довище по р. Солоній та родовище по р. Томаківці
складають одного цілого, а розділені річкою, точні-
балкою Мала Кам'янка.

Зложище між річками Солоною та Чортомлико-
назвали "Західним полем", а родовища по річках Б-
лика Кам'янка, Томаківка та Грушівка назвали "Схі-
ним полем". Тоді ж на обох полях запаси руди оцінюв-
лись на 50 млн. тонн.

ЄДИНА УКРАЇНСЬКА РАДІОПРОГРАМА
В ТОРОНТІ

ПІСНЯ УКРАЇНИ

Слухайте нас кожної суботи від год. 4:30 — 5:30 по пол. і кожної неділі від год. 4:00 — 5:00 по пол. на хвилі 1250 з радіостанції CHWO.

На нашій програмі передаються політичні коментарі, новинки з громадського життя, оголошення літературно-мистецьких та громадських установ, комерційні оголошення, спеціяльні програми для дітей та жінок, виступають визначні українські мистці, науковці, журналісти, обговорюються актуальні події з українського життя.

Пишіть до нас про Ваші зауваги і побажання на адресу:

SONG OF THE UKRAINE, 64 Hewitt Ave., Toronto, Ont., Tel.: EM 6-3380 or LE 6-9398.

Ці обидва зближені між собою рудні поля одержали назву Нікопольського манґанорудного басейну і на сьогодні він є найбільший у світі, щодо кількости манґану. Після довгої перерви, тільки у 1925 р. геолог Українського Геологічного Комітету Е. К. Фукс знову приступив до вивчення району. Наслідки його розшуків показали, що після майже 40-річної експлуатації району, запаси руди не тільки не зменшилися, а навпаки — збільшилися. Фукс запаси визначив на 76,395.000 тонн.

У роках 1926—28 Нікопольська рудоуправа з власної ініціятиви і власними силами розпочала не так вивчення, як розшуки нових покладів руди. При тому були виявлені нові рудні місця.

Тільки від 1928 р. Всеукраїнська Академія Наук та Укр. Геолог. Комітет розпочали наукове та плянове вивчення рудного району з метою:

1. Установити межі залягання руди;
2. Вивчити руду з хемічного, мінералографічного та інших боків;
3. Вивчити геологічну будову району;
4. Вивчити інші корисні копалини району.

У скорому часі досліджено площу в 1.500 кв. км. та нагромаджено багато різного матеріялу, на основі якого можна було б дати точний опис району. Але на початку 1930-х рр., коли ще не було закінчено дослідів, ВУАН і УГК були розгромлені, акад. М. Світальський та проф. М. І. Безбородько — найкращі тогочасні геологи — розстріляні, справа з вивченням району завмерла.

Родовище такої цінної та рідкісної руди не вивчалося ні по ширині, ні в глибину, а такий стан у гірновидобувній промисловости є надзвичайно шкідливий, бо видобуток копалини носить тоді хижацький, колоніяльний характер. Вже після другої війни радянська геологічна наука устами проф. А. Г. Бетехтіна признала, що "Нікопольське зложище, не зважаючи на те, що воно поступило в експлуатацію майже 60 років тому, до цього часу не тільки не вивчене повністю, але й не розвідане як слід".

Кількісно це визначається так:

коефіцієнт розвіданости дорівнює — 6,3
коефіцієнт вивчености дорівнює — 22,6

На підставі матеріялів, зібраних ВУАН та УГК, межі обох піль можна визначити так:

ЗАХІДНЄ ПОЛЕ. Із заходу воно доходить до плавнів р. Базавлук, з північного заходу й півночі йде по лівому березі р. Солоної, східня його границя — р. Чортомлик. Загальна площа поля 27.318 га., а експлуатаційна 6.027 га.

СХІДНЄ ПОЛЕ. Воно не становить собою суцільної площі і руда залягає в ньому по окремих чотирьох дільницях. Західньою границею поля є балка Брея, північна проходить на віддалі 1 км. від залізниці, на південь — плавні Дніпра, а східня ще не установлена. Загальна площа поля 7.648 га, а експлуатаційна — 3.733 га. Загальна площа обох піль — 34.966 га, експлуатаційна — 9.760 га. Інші джерела експлуатаційну площу визначають на 13.000 га.

Загальна площа всього Нікопольського басейну займає 60.000 га або 600 кв. км.

***

Рудою називається суміш мінералу (або мінералів) якогось металу з порожньою породою. Нікопольські м. руди складаються з кількох мінералів манґану, а саме: піролюзіту, псиломелану, паліаніту, ваду, манґаніту. Найбільше в руді є піролюзіту, менше псиломелану, а останні трапляються зовсім рідко.

Хемічний склад цих мінералів такий (в %%):

	піролюзіт	псиломелан	паліаніт
MnO_2	84.00	83.41	84.32
SiO_2	5.97	7.89	4.59
Al_2O_3	1.32	0.29	3.00
Fe_2O_3	1.30	0.68	1.04
P	0.37	сліди	0.05
S	0.06	0.05	сліди
H_2O	2.76	1.37	1.02
інші	4.20	6.40	5.98

Нікопольські м. руди належать до т. зв. окиснених руд, тобто сполук манґану з киснем. Як уже знаємо, наша манґанова руда є дуже низькоякісна сама по собі, але ще до цього треба зазначити, що вона має дуже багато домішок порожньої породи, тому видобуту з шахти копалину не можна, в точному розумінні слова, назвати рудою. У практиці її називають рудним матеріялом або рудомісним матеріялом. Рудоносна верства нікопольського рудного басейну лежить на породах докембрійського періоду і складається вона із сумішу: власне руд (тобто мінералів) плюс глина, пісок, піскуваті глини, трапляються вапнисті породи, ракушечник, залишки молюсок, кістки морських риб та звірів. Усе це свідчить про те, що нікопольське манґанове родовище є осадкового походження і створилося воно в силу седиментаційних процесів, тобто в наслідок випадання розчинених у воді манґанових сполук на поверхню землі, точніше — на дно моря.

Остаточного погляду на утворення м. руд ще не вироблено, одначе правдоподібно, що геохемічні процеси творення руди були такі:

В земній корі манґану мало — до 0.03% — і перебуває він у дуже розпорошеному стані; сполуки його виполіскуються атмосферними та іншими водами і врешті відносяться в море. У морській воді манґану є надзвичайно мало — 0.0000001% — але в мулі є значно більше — до 0.3%, — це дає підставу припускати, що розчинені у воді манґанові з'єднання вбираються якимись морськими мікроорганізмами; у їх організмі ці манґанові з'єднання перетворюються в з'єднання, які не розчиняються у воді і потім, із смертю цих мікроорганізмів, відкладаються на дні моря у вигляді зложищ.

У рудному матеріялі нікопольського зложища частини руди, без ніякої системи й закономірности, перемішані з безрудними породами. Сама ж руда є у вигляді таких різноманітностей:

1. конкрецій,
2. агломератів,
3. дрібнорозсипчатому стані,
4. т. зв. присухи.

1. КОНКРЕЦІЙНІ РУДИ. Це скупчення руди кулястої чи сферичної форми або як їх у гірничій справі називають конкреції оолітової будови. Конкреції бувають різної величини — від макового зерна до кулі діяметром до 200 мм. У залежности від величини конкрецій цю різноманітність м. руд ділять на:

а) дрібку або шорт, зернятка величиною до 5 мм в діяметрі;

б) горіхоподібну, 5—15 мм в діяметрі;

в) рудні яйця, величиною 25 і більше мм.

Якщо конкреції скупчені, зцементовані в одну суцільну плиту, то тоді така руда називається п л и т н я к о м; якщо конкреції розрізнені прошарками по-

роди на окремі групи, то така руда називається шквором. Конкреції є міцної будови, а порода, яка переверстує руду, звичайно, є розсипчаста, тому така рудна маса легко збагачується механічним шляхом. Вихід концентрату доходить до 70%, а манґану в ньому не менше 50%.

2. АҐҐЛОМЕРАЦІЙНІ РУДИ. Це ніздрювато-пористі скупчення різноманітної форми: ямкуваті, скорлупуваті і т. д. Зовнішній вигляд такої руди схожий на аморфну, спечену масу. Збагачується вона теж добре, вихід концентрату 50—55% з 40—42% манґану.

3. ДРІБНОРОЗСИПЧАСТІ РУДИ. Це, власне, не є вже руда; це оманґановані глинисті та піщані породи. Таку руду ще називають землянистою рудою або сажею, манґану в ній є тільки 10—15%. Це бідні руди.

4. ПРИСУХА. Це оманґанований псиломеланом піщанник. Присуха завжди лежить у основі рудних пластів, є їх підошвою. Це теж бідні руди і при збагаченні потребують попереднього роздрібнення.

Є ще різні переходові відміни скупчень м. руд, але це вже явища чисто спеціяльні і ми їх тут розглядати не будемо.

Усі ці різноманітності м. руд творять собою рудні верстви або пласти грубиною до трьох метрів і залягають вони не суцільним масивом, а окремими гніздами, тому й шахти будують невеликі всього на 2—5 років експлуатації. Рудні пласти лежать не глибоко, всього 16—70 метрів.

Хемічний склад нікопольської м. руди за даними ВУАН такий:

Mn — 34%, Fe — до 3%, SiO_2 — 2,74—36%, P — до 0,25%.

(Корисні копалини України. ВУАН, Інст. геології).

Тому що наша м. руда має значні домішки порожньої породи, то раніш, ніж піти в переробку, вона проходить процес збагачення, тобто від руди відділяють нерудну породу.

На Західньому полі, де мало технічної води і де руда є головно конкреційної будови, її збагачують сухим методом. На Східньому полі, де води доволі і де руда здебільшого роздрібленої будови, її збагачують мокрим шляхом.

Вихід концентрату, тобто збагаченої руди, в середньому для бесейну становить 56%, а останні 44% є шлам (відмої, відпадки). Концентрат ділять, залежно від кількости в ньому манґану, на три сорти.

Хемічний склад сортів концентрату у %% такий:

	Mn	Fe	SiO_2	Al_2O_3	P	H_2O	вихід
Шлам	48-52	0.7-1.2	8-11	1.2-1.6	0.16-0.22	8-13	17-32
I сорт	42-46	1.5-1.9	13-16	2.0-2.5	0.17-0.25	12-16	12-25
II сорт	30-35	1.6-3.5	20-32	2.0-3.5	0.18-0.35	13-18	15-20
III сорт	22	-	42-43	-	-	22	-

(А. Г. Бетехтин, Пром. марганц. руды СССР).

Перший і другий сорти йдуть на виробництво ферростопів та зеркального чавуну, третій йде в доменну плавку при виробництві переробного чавуну, у якому манґану є 1—5% та на виробництво селікоманґану. Шлам не вживається у виробництві, одначе 22% в ньому манґану говорить за те, що його можна переробляти, бо манґанову руду, як у ній є 20% манґану, економічно вигідно видобувати.

***

На обох рудних полях руда залягає не на всьому полі рівномірно і не є вона однакової грубости. Грубина пластів рудного матеріялу, як і характер самої руди — різноманітний, геологічні умови теж різні. Тому кожне поле ділиться на кілька дільниць, залежно від 1) % манґану в руді, 2) грубини рудовмісної верстви.

Розглянемо кожну дільницю окремо.

Західнє поле має одинадцять дільниць.

1. Олександрівська дільниця. Руда тут конкреційного й землистого характеру. У північно-західній частині ділянки руда складається виключно з піролюзіту, в інших місцях крім піролюзіту зустрічається псиломелан, манґаніт, вад. Манґанорудні скупчення лежать у піщано-глинистих породах у вигляді неправильних включень та прошарків і порозкидані по дільниці окремими рудними острівцями, які разом складають площу в 16 кв. км. Запас руди такий (в тоннах):

категорії А	4.199.000
категорії В	32.400.000
категорії С	37.800.000
разом	74.399.000

Державний інститут проєктування рудних шахт оцінює запаси на 33.280.071 тонн.

Характеристика руди така (у %%):

	конц-ту	манґану	металу
I сорт	31.63	47.45	47.01
II сорт	11.97	42.83	16.26

Це родовище відкрито у 1927—28 рр., воно інтенсивно експлуатувалося, бо багате на піролюзіт і вважається у значній мірі вибраним. Умови для гірничих робіт тяжкі: покрівля з піску та пливунів, а тому багато води; така слаба покрівля робить значний тиск на вироблений простір, а тому вимагається значних затрат на кріплення забою та дренажних міроприємств.

2. Катерининська дільниця. Грубина рудного пласту в середньому 1,5 м., а максимальна — 2.67 м. Манґану у збагаченій руді до 46.78%. Рудоносна площа — 30 кв. км. Запас:

категорії А	13 міл. тонн.
категорії В	7 міл. тонн.
категорії В і С	44 міл. тонн.
разом	64 міл. тонн.

Геологічні умови сприятливі для видобутку.

3. Новомиколаївська дільниця. Грубина пласту — 1.5%, манґану у сирій руді — 32.66%, а у збагаченій — 49.26%, рудоносна площа — 6 кв. км. Запас категорії В — 4 млн. тонн.

Характеристика руди така у %%:

	конц-ту	манґану	металу
I сорт	31.12	49.26	46.27
II сорт	20.03	34.82	21.35

Хоч у шахті й багато води, але інші геологічні умови добрі. Перед революцією тут була побудована велика рудня "Уніон".

(Закінчення в наступному числі)

УВАГА!

На складі остається ще деяка кількість книжки Юрія Клена "Попіл Імперій", яку УВАН визнала найвизначнішою публікацією 1958 року.

Продаж цієї книжки допоможе здійснити повне видання творів Ю. Клена — 7 томів, які вже підготовані до друку.

Ціна книжки 3.65 дол. — За кольпортажу 30% ціни.

Замовлення слати на адресу:

KLEN Foundation, 179 Bathurst St.
Toronto 2B, Ont., Canada

ВІДПОВІДЬ ДЕЯКИМ ЧИТАЧАМ У СПРАВІ "СОНЯШНИКА"

Багато читачів ставлять чимало запитань і роблять свої завваги щодо нашого дитячого журналу "Соняшник". Не маючи змоги відповісти кожному зокрема, відповідаю загально.

1. Чи буде "Соняшник" виходити й далі?

Звичайно, що буде. А чому б він мав не виходити? Я ж про це ніколи нічого не казав. Правда, це єдине моє дефіцитне видання, бо "Нові Дні" кінці з кінцями зводять, підручники дають якусь надвишку, з якої і я сяк-так існую, а "Соняшник" мусить мати дотацію. Оскільки ніхто тієї дотації йому не дає, то мушу давати я, себто, покриваю дефіцит із виручки за книжки. Дефіцит з кожним роком зменшується, але четвертий рік існування "Соняшник" закінчив із дефіцитом 478.00 долярів.

Інші дитячі періодичні видання мають дотацію, ведуть пресову кампанію (наприклад, "Веселка"), але я того робити не вмію. Та й не хочу, бо я вважаю, що як видання не може існувати за гроші читачів, то значить, що воно погане і не має права на існування взагалі. Якщо цього року я докладу до нього бодай півсотні долярів, то кину і скажу на повен голос: "Я пробував видавати дитячий журнал, але видавав його так погано, що він завалився, бо я того робити не вмію".

2. "Соняшник", мовляв, розраховує на православних читачів. Чому він такий невиразний щодо церковної "політики"?

Так, "Соняшник" мав бути православним журналом для дітей. Такий журнал давно вже треба. Перед початком видання я написав відповідні листи голові Української православної церкви в Канаді Високопреосвященнішому митрополитові Іларіонові та голові Консисторії УПЦеркви у США Високопреосвященнішому архиєпископові Мстиславові, у яких повідомляв їх, що з січня 1956 року я починаю видавати православний журнал для дітей і просив їх підтримки цього видання.

У тих листах я писав, що журнал буде православний, себто, що слово "православний" у ньому уникатись не буде, що українські свята, церковні обряди тощо будуть у "Соняшнику" православними, але я не вводитиму в журналі для дітей міжцерковних боїв, бо дитячі видання для цього не надаються. Я вважаю, що описати, для прикладу, чисто українське православне свято Покрови Божої Матері більше важитиме для українського православія, ніж гола декларація, що православна віра "правильна", а католицька "неправильна".

Так я роблю й досі: нікого не ображаю, ні з ким не воюю, але як у "Соняшнику" було Різдво, Великдень, ни Покрова, то вони таки були нашими українськими, православними.

Владики відповіли мені дуже чемно, обидва благословили мій почин: митрополит Іларіон сказав, що діло добре, але я, мовляв, побачу, який характер матиме журнал, тоді й поможу. Владика Мстислав написав, що я маю чимало симпатиків і т. д., то він певен, що за їх допомогою я справлюсь з "Соняшником" так само, як з "Новими Днями"...

Обидва владики слова дотримали: митрополит Іларіон інколи поміг навіть власними творами і привітаннями дітям, а владика Мстислав здав справу на моїх "симпатиків", тому більше журналом не цікавився.

Таким "Соняшник" буде й далі. Я вважаю, що як є католицькі журнали для дітей (католицькі не так з декларації, як з характеру опису свят, добором тем і навіть з характеру малюнків і "невтральних" текстів), то може бути й такий журнал, як "Соняшник" — це не буде порушенням "соборности".

3. Найбільше питають і дорікають: чому в "Соняшнику" нема ніколи нічого на день св. Миколая, день матері, батька, діда й баби і т. д.

Нема й не буде. Я видаю журнал український, а не космополітичний. У нас не було "Миколая", а святий Микола. Микола був у нас завжди порядним українським святим: дуже добрим, смиренним, лагідним, ласкавим. Тут же з цього нашого святого роблять бозна що. Це не українська традиція, а в закоріненні чужої традиції в нашому народі я участи брати не буду. "Соняшник" коштує мені життя і грошей, яких я не маю, то я не хочу їх витрачати, щоб шкодити нашому народові.

Усі "Миколаї", які я бачив тут (навіть ті, які я МУСІВ сам організовувати, як учителював), завжди були святотатними, неестетичними, неморальними, з педагогічного боку шкідливими. Я просто дивуюсь, як часто навіть цілком інтеліґентні батьки водять своїх дітей на ці неестетичні зборища. Ще більше дивуюсь, як наше духовенство, — особливо православне, яке прекрасно знає, що ці, "святомиколаївські" вечірки — явище нам чуже і що воно суперечить духові нашої церкви, що воно руйнує нашу традицію і, врешті, псує дітей, — дозволяє ці дитячі зборища.

Деякі батьки і вчителі намагались "українізувати" і "оправославити" ці зборища, тому присилали мені відповідні матеріяли. Я не скористав з них, бо вважаю, що тут компроміс неможливий: чисте і нечисте не поєднуються.

Теж і "свято матері". У нашому народі матір так шанована (навіть і тепер, під більшовиками, наш народ матір шанує, прочитайте бодай твори Тичини, Малишка, Яновського та цілого ряду молодих письменників, навіть тих, яких батьки вже виросли під більшовиками!), що цілком зайве уводити "свято" для ФОРМАЛЬНОЇ пошани матері РАЗ НА РІК. Це нам чуже і зайве. Мені здається, що з того часу, як ми введемо "свято" матері, наш народ перестане шанувати матір. Значить — народ умре, бо стане аморальним.

Я в цьому участи також не братиму. Якби мені довелось уводити свято "Миколая" і "день матері", то я "Соняшник" ліквідую негайно.

4. Чому в "Соняшнику" мало "оригінальних" матеріялів, а більше передруків?

Я думаю, що в "Соняшнику" друкуються самі першодруки, бо майже всі твори, які є в журналі, друкуються на еміґрації ВПЕРШЕ. Передруків я не боюся, бо я націю на дві частини не ділю. Отже, якщо Оксана Іваненко дала, як для нашої дитячої літератури, просто епохальні твори, то я їх не боюсь передруковувати, а навпаки — гордий з таких передруків. Якщо кілька днів тому одна моя знайома каже: "Ну, Петре Кузьмовичу, ви ж мені й прислужились, ідіть ви під три вітри з вашим "Соняшником"! Знаєте, що я Забілину "Рукавичку" ("Соняшник", ч. 13, січень, 1957) читала найменше півсотні разів? Як тільки вечір, то вже Галя й несе мені купу "Соняшників", вибирає той з "Рукавичкою" і я їй мушу щоразу читати її. Мало того: як я закінчу, то вона каже: "А тепер, мамо, я тобі "Рукавичку" прочитаю..." Так я й засну під її читання..."

Знаєте, що це означає? А те, що для Галі (та й чи тільки для неї одної?..), яка народилась уже на чужині, до самої її смерти найкращим твором її дитинства лишиться "Рукавичка" Наталі Забіли. Значить: Галя йа-

віть умре українкою! От саме таких творів для "Соняшника" я й шукаю. Для цього я й видаю його, віддаючи на нього частку свого життя. Як мені Бог дасть ще колись зустрітись з Наталею Забілою, то я їй з побожністю (не з "санта Клаусівською", а з справжньою!) поцілую руку.

Таких творів у "Соняшнику" є багато. Прогляньте уважно тексти, вдумайтесь у них.

Яка мета "Соняшника"? Дати ДОБРІ УКРАЇНСЬКІ ТВОРИ ДІТЯМ. Від мене ж домагаються, щоб я зробив з нього трибуну для початкуючих еміграційних авторів, не враховуючи, що ці початківці часто мають по 50—60 літ! Вибачте: це ані моє завдання, ані моє бажання.

Докорю нашим авторам дитячим, яких у нас майже нема взагалі. От візьмемо 1959 рік: 250 літ смерти Мазепи, 25 років смерти академіка Грушевського, 190 років з дня народження Котляревського... (Я вже не кажу про інші теми з історії, географії України тощо.) Ці три постаті, — це палаючі віхи на шляху історії нашої нації, це — стовпи нашої культури й політики. А поруч з цим — це БІЛІ ПЛЯМИ в нашій дитячій літературі. І в художній літературі взагалі. Ніхто з авторів навіть і не задумався над цими темами. Я ж замовляв твори на ці теми кільком авторам. ЖОДЕН навіть не відповів мені на листа. Врешті, пишу критикові Сварогові, поезії якого друковані пару разів у "Соняшнику" і багато дітей і батьків знають їх напам'ять: "Вадиме, виручи з біди — напиши хоч для годиться вірша про Мазепу!" Сварог хоч відповів: "Не розраховуй на мене, бо на доброго вірша я не спромігся, а поганого мені не личить друкувати..."

А ось сьогодні я одержав листа від одного відомого і досвідченого автора: "Я, мовляв, вам ще літом вислав доброго вірша в "Соняшник", а ви його й досі не видрукували..."

Цей "добрий вірш" не про Мазепу, Грушевського чи Котляревського, врешті, не про сонце і не про квіти, а про "поганого песика", який подавився кісткою, а "добра киця" оділа білий халат і кігтями "оперувала песика". Оце і вся "фантазія", вибачте за вираз. Я не люблю котів і собак тільки в тому випадкові, коли вони деяким панам, паням (і панам!) заміняють коханих, чоловіків і дітей. В інших випадках я їх навіть люблю. Але з того часу, як я почав видавати "Соняшника", я кажу: хай подохнуть усі коти й собаки під сонцем! Та ще й бозвредні горобчики на додаток!

Справді: наші дитячі письменники хіба що за рідкими винятками піднімаються вище цих "вдячних об'єктів творчости". Еміграція справді щось дуже страшне і вбивче.

Я часто нашим авторам пишу: "Про котиків і собачок та горобчиків чудово пишуть в Україні. Ви так не напишете, то я це краще передрукую. Ви ж напишіть про те, про що в Україні сьогодні написати НЕ МОЖУТЬ..." Відповіді на це я ніколи не маю, а як і маю, то хіба обвинувачення, що я позбазляю письменника волі творчости і даю "національне соцзамовлення". За чотири роки існування "Соняшника" на історичні, патріотичні і релігійні теми я від наших авторів не одержав ЖОДНОГО твору, за винятком кількох віршів від Сварога (замовлених також!) і одного-двох вимучених просто віршів Віри Ворскло (вона принципово не хоче поправляти своїх творів).

От і мушу передруковувати, бо я думаю про дітей, а не про авторів.

Чого оригінальні твори має "Веселка"? Бо вона має торбу грошей і платить. Така платня авторові нічого не дає, але задовольняє його гонор. Я з повагою ставлюся до "Веселки", але більшої частини тих творів, які в ній друкуються, я в "Соняшник" не взяв би, бо вони своєю якістю — на мій скромний погляд — до друку в наш час не надаються. Але, може, я й помиляюсь, хоч вірю, що редактори "Веселки" навряд чи вдоволені з усіх творів, які в ній друкуються.

Отакий стан із "Соняшником". Редагувати й видавати мені його важче, ніж "Нові Дні". Але як я сьогодні візьму в руки дві оправлених у полотно книжки (по два річники в кожній) "Соняшника", як я загляну у них, то я — вибачте за нескромність! — думаю, що ці дві книжки багатьом розумним і порядним батькам хоч ТРОШКИ ПОМОГЛИ затримати їх дітей при нашому народові. Тоді я думаю, що такий журнал нам треба. Навіть у тому випадкові, якби "Веселка" була й дуже добрим журналом, і якби в іншому дитячому (католицькому) журналі й не друкувались "високомистецькі поеми" про те, як малий хлопчина убив муху на куску сиру, а потім мусів той сир з'їсти... (Цю "поему" відзначив у своєму фейлетоні В. Дубина в одному з минулорічних чисел "Прометея".)

Тому й видаю "Соняшник". Тихо, й спокійно — без крику й лементу. Ніхто мені тут не поможе — мушу сам дійти до батьків (до дітей "Соняшник" завжди доходить — у цьому я певен!). Могли б мені помогти церковні організації. Але я на коліна ставати не привик. Хіба що перед Богом...

Оце і все. Нехай же не гніваються ті, кому я просто неспроможний відповісти на це все приватними листами.

П. ВОЛИНЯК

„ТЕЛЕФОН“

КОЛЬОРОВА,
БАГАТОІЛЮСТРОВАНА,
НА ДОБРОМУ ПАПЕРІ,
ВЕЛИКОГО ФОРМАТУ

Автор — Іван БАГРЯНИЙ

Набувати в усіх представництвах та в кольпортерів "Українских вістей" і замовляти безпосередньо у Видавництві "Українські вісті".

Ціна одного примірника:
в США й Канаді — 2 ам. доляри, в Англії — 12 шіл., в Австралії — 14 шіл., в Німеччині — 4 нм. (В інших країнах згідно раніших цін).

Видавництво "УКРАЇНА"

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Чергове (лютневе) число вийде як ювілейне — як Бог дасть, то почнемо ним 11-ий рік існування нашого журналу.

Будемо намагатися зробити його трошки кращим від попередніх: може вдасться роздобути трохи ліпшого матеріялу, може вдасться його відмінніше оформити.

Над оформленням ювілейного числа вже працює відомий нашим читачам — наш же співробітник — маляр Мирон Левицький.

Сподіваємось, що кожен наш читач до ювілею нашого журналу приєднає хоч одного нового передплатника. Багато читачів це вже зробили. Віримо, що зробить і решта.

СПИСОК

вторів, твори яких були видру-увані в "Нових Днях" протя-ом 1959 р. Список друкуємо за беткою, число, яке стоїть післ я країни, у якій живе автор, по-азує число журналу, у якому идрукувано твір згаданого ав-ора.

1. Андрусів П., США, — 118.
2. Ануї Жан, Франція, — 111.
3. Бандуренко Є., Україна, — 111.
4. Бідняк М., Канада, — 118.
5. Білецький П., Україна, — 110.
6. Білик Д., Канада, — 113.
7. Братунь Р., Україна, — 109.
8. Вирган Ів., Україна, — 109.
9. Візир М., Україна, — 112.
0. Волиняк П., Канада, — 108, 109, 111, 112, 113, 114/115, 116,, 117, 118.
1. Гай-Головко О., Канада, — 109, 110.
2. Глинянський М., США, — 112.
3. Голубенко П., США, — 108, 110, 112.
4. Гончар О., Україна, — 108.
5. Гордійчук М., Україна, — 113.
6. Гришко В. І., США, — 109.
7. Грушецький Д., США, — 109.
8. Діма, США, — 108, 110.
9. Дорошенко В., США, — 117.
20. Дорошко П., Україна, — 111, 112.
21. Дубина Ів., США, — 117.
22. Єна В., Україна, — 117.
23. Журко Г., США, — 112.
24. Іванисенко В., Україна, — 113, 119.
25. Карпенко-Криниця П., США, — 108.
26. Катран О., Австралія, — 113.
27. Качуровський І., Аргентина, — 109, 113.
28. Кислиця Д., Канада, — 110, 111, 114/115, 118, 119.
29. Коваленко Л., США, — 108, 118.
30. Коломієць Т., Україна, — 113.
31. Корсунський Ол., США, — 114/115.
32. Косматенко А., Україна, — 109.
33. Костенко Л., Україна, — 113, 119.
34. Кричевська Є., Венесуеля, — 117.
35. Левицький М., Канада, — 111, 119.
36. Лесич В., США, — 112.
37. Лубська О., США, — 112.
38. Малишко А., Україна, — 109, 110.
39. Маруніч О., Україна, — 113, 119.
40. Масло М., Україна, — 113.
41. Мелешко Ф., США, — 113, 119.
42. Мовчан Ю., США, — 110.
43. Моравкова А., Чехословаччина, — 113.
44. М'ястківський А., Україна — 113, 114/115.
45. Нагнибіда М., Україна, — 113.
46. Недзвезький М., США, — 119.
47. Нелин І., Канада, —112.
48. Олександрів Б., Канада, — 117.
49. Орест М., Німеччина, — 111.
50. Панч П., Україна, — 118.
51. Персидська Л., США, — 111.
52. Петренко М., Україна, — 114/115.
53. Подільський Б., США, — 110.
54. Полтава Л., США, — 112, 119.
55. Радченко Г., Канада, — 117.
56. Ребро І. Україна, — 110, 111.
57. Ревуцький В., Канада, — 116.
58. Резніченко І., Україна — 110.
59. Рильський М., Україна, — 111, 113, 119.
60. Роготченко О., Україна, — 119.

Watson's

АТЛЕТИЧНІ СПОРТОВІ ШТАНЦІ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ ТА ХЛОПЦІВ

Усі активні чоловіки справді цінять ВОТСОНС атлетичну мошонку та потрійну начеревну підтримку. Еластичний поясок — незрівняна чоловіча вигода.

Носяться довго, легкі до прання — не прасувати. Допасовані джерсі.

15-W-O

СХВАЛЕНІ ФІРМОЮ

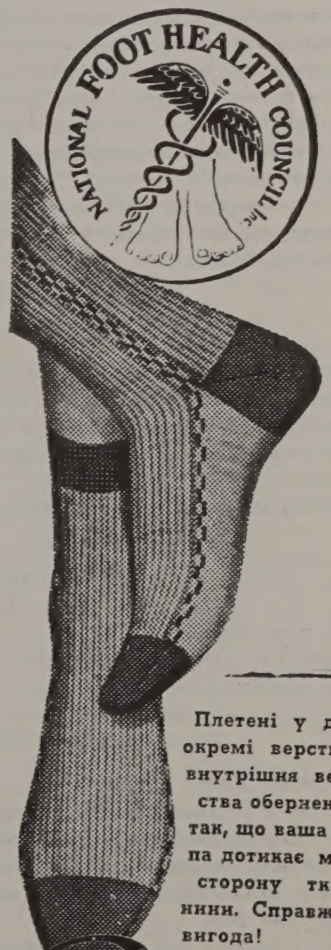

Плетені у дві окремі верстви, внутрішня верства обернена так, що ваша стопа дотикає м'яку сторону тканини. Справжня вигода!

Penmans

ПАТЕНТОВАНІ 2-ПІДОШОВНІ ШКАРПЕТКИ

61. Розгін Ів., США, — 112, 116, 117.
62. Ромен Л., Канада, — 110, 112.
63. Сацюк О., США, — 108, 116.
64. Сачанка Б., Білорусь, — 114/115.
65. Сварог В., США, — 108, 109, 111, 112, 113, 114/115, 116.
66. Сизоненко О., Україна, — 114/115.
67. † Ситник М., США, — 110, 114/115, 118, 119.
68. Селецький Б., США, — 111.
69. Соловей Д., США, — 109, 110.
70. Сосюра В., Україна, — 112, 114/115.
71. Стеблець В., США, — 110.
72. Струвер А., Канада, — 118.
73. Тарнавський О., США, — 110.
74. Тендюк Л., Україна, — 114/115.
75. Ткаченко В., Україна, — 110
76. Турченко Ю., Україна, — 109.
77. Федоренко Ф., США, — 109
78. Фомін Є., — 112.
79. Химич М., США, — 109, 110
80. Чапленко В., США, — 108 110, 111, 112, 113, 116.
81. Чичка Хв., Аргентина — 110, 111.
82. Шевчук В., Україна, — 119
83. Ющенко О., Україна — 111

ЧИТАЧІ ПИШУТЬ

(Продовження із стор. 24-ої.)

Дорогий пане Волиняк!

Шлю Вам чека на 21.00 доляр і прошу відновити мою передплату і слати журнал п'ятьом новим передплатникам.

З глибокою пошаною до Вас,

священик А. ТЕТЕРЕНКО, То Гілле, Альта., Канада.

Дуже дякую, дорогий отче! Цих п'ять передплатників із маленької фармерської околиці на Заході Канади вартніші за кілька десятків з інших місцевостей. Я часом думаю, що мені легше буде потрапити до Царства Небесного, як здобути передплатника на "Нові Дні" серед давніх наших поселенців у Канаді. Цим Ви майже подвоїли число передплатників в Альберті, якщо не брати до уваги її столиці, Едмонтону, де все таки є трохи новоприбулих і журнал там хоч трохи читають.

Виходить, що можна й на Заході передплатників приєднати! Тішусь!

З пошаною й подякою

П. Волиняк.

Вельмишановний пане редакторе!

Шлю віднову передплати, 2.00 дол. на розбудову журналу і 4.00 дол. за нову передплатницю — хай станеться чудо і число читачів нашого журналу таки подвоїться!

Бажаю повного успіху в Новому Році!

З пошаною

Віра ДРАЧ, Трентон, США.

До в-ва "Нові Дні".

Шлю 8.00 дол. З них візьміть 4.00 на передплату, а 4.00 на пресовий фонд журналу.

З пошаною до Вас

Олександер КОВАЛЬ, Сиракюзи, США.

Дорогий Петре Кузьмовичу!

Вітаю з Різдвом Христовим та з Новим Роком. Бажаю в Новому році багато сили, здоров'я та енергії для продовження видавання "Нових Днів"!

Шлю передплату і додаток на "коляду" для журналу — 1.00 дол.

Ваш

О. КОРСУНСЬКИЙ, Мінеаполіс, США.

Вельмишановний і дорогий п. Волиняк!

Не хочу стояти осторонь і з байдужістю спостерігати, як проходить кампанія подвоєння числа передплатників журналу з нагоди десятиріччя його існування. Я тимчасом спромоглася тільки на виконання, а не на перевиконання свого обов'язку як читачка журналу який — вважаю — лежить на кожному з нас, читачів — приєднала одного передплатника, якому прошу слати журнал з грудня.

Шлю чека на 22.00 дол., які розподіліть так: відно ва моєї передплати і за нового передплатника — 8.0 дол., на розбудову від мене — 5.00 дол., п. П. Опанащу передає 9 дол., з яких 4.00 на віднову передплати 5.00 дол. він шле на розбудову.

З правдивою пошаною до Вас та щирим привітом

Ваша

Анна МАКУХА, Бофало, США.

Вельмишановний пане Волиняк!

Умовив ще одного передплатника. Шлю 10.00 дол з них візьміть на передплату для нового 4.00 дол., 6.00 дол. хай будуть на покриття видатків на висилан ня книжок і дитячого журналу в Параґвай.

З правдивою пошаною

Т. БОНДАР, Чіка о, США.

Вельмишановний Петре Кузьмовичу!

Шлю 3.00 дол. і прошу слати "Соняшник" ..... (ад ресу додаю). Це — різдвяний подарунок від мене.

Сердечно вітаю,

Ол. ГАЙ-ГОЛОВКО, Вінніпеґ, Канада.

З ПОЛІТИЧНОЇ ГУМОРИСТИКИ

(Відгук на листа Л. Шанковського)

Надрукований у ч. 118 "Нових Днів" лист Лев Шанковського — це відгук не тільки на мою рецензію на спогади Василя Івaниса, а й на мій усний виступ у Нью-Йорку у зв'язку з доповіддю А. Білого. Лист Ш Шанковського зачіпає й такі справи, про які в моїй рецензії немає згадки. Але я не маю цим разом змоги відгукнутися на всю сукупність питань, що їх вису нув автор цього листа. Спинюся тільки на деяких, най актуальніших для нашої визвольної справи проблемах Відзначу насамперед основну розбіжність між мосю його позиціями. У той час як я виходжу з сучасних і ре альних відносин на колишніх козацьких землях, Л Шанковський спирається на колишні (історичні) відно сини, та ще й керується до того теоретично-утопійними міркуваннями про майбутнє. Для мене цілком ясно, що ніякої ідеї Козакії там, на тих землях, немає, бо немає того соціяльного стану, що міг би бути носієм її, дар ма що більшовики й відновили назву "козаки", а го ловне — немає етнічної бази для творення окремої ко зацької нації й держави. Яку вагу має це останнє у справі відокремлення якоїсь території від імперії, не

тепер усякому ясно, і Шанковському, як націоналістові, це передусім треба б було пам'ятати. Про це свідчать усі визвольні рухи нашого часу. На Північному Кавказі, на землях колишніх козацьких військ є українці і є росіяни, і живуть вони не помішано, а кожен народ на своїй території, що прилягають до основних етнографічних територій української й російської. Який же тоді сенс творити з них одну окрему державу? Особливо безглуздям було б віддавати північно-кавказьких українців (кубанців) тій Козакії, у якій би вони стали неминуче національною меншістю і неминуче були б приречені на денаціоналізацію. Бо пам'ятаймо соціяльний закон: в однім суспільстві (державі) може бути тільки одна мова, і нею стала б мова більшости — російських козаків (дінських, терських, "лінійців"). Крім того, не треба забувати й того, що дінські й терські козаки не мають своєї літературної мови й культури, тож вони мимоволі тяглися б до центру російської культури — до Москви і раніш чи пізніш, проковтнувши українців, знову з'єдналися б з Росією. Дуже багато говорить Л. Шанковський про східні кордони української держави, що, мовляв, Козакія потрібна для того, щоб скоротити спільний російсько-український кордон, бо на Сході немає природних кордонів — гір чи моря. Але я думаю, що для нашого часу такі міркування цілком анахронічні. Яке значення мають тепер природні кордони у вигляді гір чи річок, коли навіть океани не забезпечують кордонів, що їх легко можуть досягати авіяція та далекосяжні ракети? Чи захистили, наприклад, Угорщину Карпати від наступу "радянських" військ, що забрали собі Закарпаття й усю "метрополію"? І навпаки: хіба не проіснувала двадцять років Польща та балтійські держави без природних кордонів на Сході? Сучасні кордони може гарантувати тільки міжнародна коньюнктура! І така коньюнктура може забезпечити й приєднання Кубані до України... Це може статися скоро, а може й не скоро, а тим часом не занедбуймо, люди добрі, живої, сучасної, болючої проблеми здобуття для українців Північного Кавказу права на їхній національний розвиток! Уже ж майже 30 років вони не мають права навіть називатися українцями! Ми чуємо з Києва галас про те, що, мовляв, "радянська влада" об'єднала ввесь український народ в одній державі, середовище Лева Шанковського сприймає теж це твердження як констатацію "реалітету", а про те, що це не так, що мільйони українців РСФСР засуджені на знищення, — ніхто ані телень! Ба більше: це середовище, в особі в даному разі Лева Шанковського називає українських патріотів, що нагадують про долю тих нещасних братів наших, "імперіялістами", "давитавнськими політиками"! Висуваючи фікцію — ідею Козакії, Шанковський і його однодумці насправді готують колоду, яка може впасти під ноги кубанським українцям під час сприятливої для розпаду більшовицької імперії коньюнктури. Вони ж уже втелющили її в текст постанови Конґресу США у справі Тижня поневолених народів! Поставивши Козакію поряд з такими країнами, як Грузія, Білорусь, Україна, вони тим самим знецінили й проблему визволення цих останніх народів.

Наостанку треба сказати, що й позиція самого отамана Іваниса, висловлена наприкінці його спогадів (у своїй рецензії я відповідні висловлювання навів), — це патріотично-українська, а не козакійська позиція.

Слово "казачішки", що я його вжив у рецензії, якраз добре для характеристики тих козацьких еміґрантів, що носяться з цією фікцією. Це ж, справді, персонажі з "політичної гумористики", якщо вжити вислову Шанковського, скерованого чомусь проти українських патріотів. Проти цих "казачішек" можна б нічого не мати, якби вони мали на увазі тільки свої російські землі, але ж вони зазіхають і на українську Кубань...

По-українському треба писати "Дін", "дінський", а не "Дон", "донський", як це пропонує Шанковський, несвідомо обстоюючи русифікаційне написання, запроваджене в 30-х роках.

В. ЧАПЛЕНКО

На цьому ми й припинимо дискусію на тему козаків і Козакії, бо вважаємо, що цієї проблеми ми на сторінках "Нових Днів" не вирішимо. Над цим треба думати, про цю проблему треба пам'ятати, але вирішувати її сьогодні ще рано.

Ми теж поділяємо думку, що козаки не нація, а суспільний стан. Живемо в добі національних держав, тому всякі інтернаціональні зліпки тепер існувати не можуть. Ми не маємо наміру легковажити козаками чи навіть "козакійцями", але ми таки вважаємо, що нехтувати національністю тепер не можна. Своєї думки козакам не накидаємо (тут ми трохи різнимось з п. В. Чапленком) — нехай вони, козаки, самі вирішують цю справу.

РЕДАКЦІЯ

ВЕЛИКА МЕБЛЬОВА КРАМНИЦЯ БУРЛАКОВА

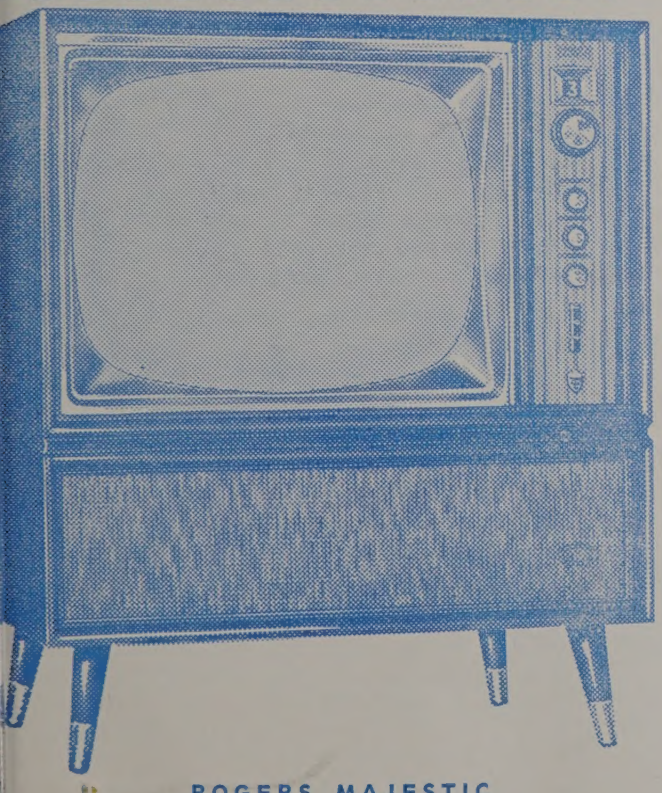

ROGERS MAJESTIC
Великий вибір хатніх і конторських меблів.
Електричні прилади та інше.
Читачам "Нових Днів" — спеціяльна увага і знижка.
BURLACOFF'S FURNITURE
619 Queen St. W.
Toronto, Canada.
Tel. EM 8-6812

Mr. M. Bazan 120
3255 N. Normandy Ave
Chicago 34, Ill.
U.S.A.

НОВОПРИБУЛІ...

ПІЗНАЙТЕ МОВУ ВАШИХ НОВИХ ПРИЯТЕЛІВ

У місцевості, де ви живете й працюєте, розмовною мовою є англійська або французька. Знання одної чи другої для вас незвичайно важливе.
Курси цих мов існують майже в кожному канадському осередку і ви повинні з них користати.

Ось деякі вигоди й користі зі знання мов:

ГРОМАДЯНСТВО:

Знання англійської чи французької мови обов'язкове при одержанні канадського громадянства.

ПРАЦЯ:

Багато скоріше одержите працю і зуміете утримати її, як також матимете нагоду влаштуватись краще на праці. Зможете користати із численних технічних курсів, щоб поглибити своє знання та вмілість.

ТОВАРИСЬКЕ ЖИТТЯ:

Легше зможете знайти приятелів і дружнє співжиття між співробітниками та сусідами. Скоріш приноровитесь до суспільного життя у вашому середовищі.

ПЕРСОНАЛЬНІ СПРАВИ:

Переконаєтесь, що далеко легше порозумітися з людьми в крамницях та урядах. Ви зможете як слід вияснити свої потреби й побажання чи то в лікаря, адвоката, механіка, водія автобуса, державного урядника, чи власника хати, у якій живете.

ЗНАННЯ Й РОЗВАГА:

Зможете читати книжки, журнали та часописи. Знання мови дасть вам змогу слухати й розуміти радіо, телевізор, кінотеатр та театральні вистави, сприйняти краще канадське життя-буття та його звичаї.

Гож подумайте над цим і не зволікайте, а рішайтесь таки ЗАРАЗ.

Запишіться на курс мови, а коли не можете вчащати на лекції, то дістаньте книжки ДАРОМ для науки дома. Ваша місцева школа, найближчий іміграційний чи громадянський відділ або Канадський Громадянський Департамент в Оттаві дуже радо подасть вам потрібні вказівки.

Ellen L. Fairclough

ЕЛЛЕН Л. ФЕЙРКЛОУ

Міністер Громадянства та Імміграції.